

Lezen is tóch leuk!

Een onderzoek naar de verandering in leesbeleving van zwakke lezers

De leestuin

Wendie van der Aa
Studentnummer: 2147526
Lesplaats: 's-Hertogenbosch
Master Special Education Needs (M SEN),
leesspecialisatie
Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg
Juni 2013, 's-Hertogenbosch
Begeleider: Mw. Louise Corvers

Inhoudsopgave

Samenvatting	Pag. 5
Hoofdstuk 1: Inleiding	Pag. 6
§1.1 Aanleiding	Pag. 6
§1.2 Het belang van goed lezen	Pag. 6
§1.3 'Goed' leesonderwijs	Pag. 7
§1.4 De praktijk	Pag. 7
§1.5 De vraagstelling	Pag. 8
§1.6 Doelstelling	Pag. 8
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	Pag. 9
§2.1 Leesbevordering	Pag. 9
§2.2 Leren lezen vanuit emotie	Pag. 10
§2.3 Leesbevordering in de schijnwerpers	Pag. 10
§2.4 Leesattitude	Pag. 11
§2.5 Leesverbetering of valkuil?	Pag. 12
§2.6 Op weg naar een positieve leesattitude voor de zwakke lezer	Pag. 13
Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethodologie	Pag. 16
§3.1 Onderzoeksstrategie	Pag. 16
§3.2 Onderzoeksmethode en waarborging van validiteit en betrouwbaarheid	Pag. 17
§3.2.1 Open observatie	Pag. 17
§3.2.2 Vragenlijst	Pag. 18
§3.3 Triangulatie	Pag. 18
§3.4 Deelnemers en respondenten	Pag. 19
§3.5 Ethische aspecten	Pag. 19
§3.6 Verloop van het onderzoek	Pag. 20
Hoofdstuk 4 Data-analyse en resultaten	Pag. 22
§4.1 Vaststellen van de doelgroep	Pag. 22
§4.2 Resultaten van de nulmeting	Pag. 22
§4.3 Onderzoeksresultaten	Pag. 25

Hoofdstuk 5 Conclusie		Pag. 30
§5.1 Conclusie		Pag. 30
§5.2 Reflectie op de methodologie		Pag. 32
§5.3 Aanbevelingen		Pag. 33
Hoofdstuk 6 Evaluatie van het onderzoek		Pag. 34
§6.1 Evaluatie en reflectie		Pag. 34
§6.2 Tot slot		Pag. 36
Literatuurlijst		Pag. 37
Bijlage 1: Brief aan ouders, introductie op onderzoek en verzoek tot toestemming voor deelname aan onderzoek		Pag. 40
Bijlage 2: Brief aan ouders, aankondiging start onderzoek		Pag. 45
Bijlage 3: Vragenlijst kinderen		Pag. 48
Bijlage 4: Vragenlijst ouders		Pag. 79
Bijlage 5: Leesinterventies		Pag. 90
Bijlage 6: Open observatie vrij-lees-kwartier in de klas, nulmeting		Pag. 102
Bijlage 7: Open observatie vrij-lees-kwartier in de klas, nameting		Pag. 108
Bijlage 8: Score bij open observatie vrij-lees-kwartier in de klas, nulmeting en nameting		Pag. 113
Bijlage 9: Reading Attitude Scale, Teale & Lewis		Pag. 135

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd door Wendie van der Aa in het kader van specialisatie in lezen. Het onderzoek beschrijft wat het effect is op de leesattitude van zwakke lezers wanneer er leesbevorderende interventies worden toegepast.

Aanleiding voor dit onderzoek is de vraag:

“ Verandert de leesattitude van zwakke lezers in groep 4 die nauwelijks plezier beleven aan lezen, als er actief wordt ingezet op leesbevordering?”

Het onderzoek is uitgevoerd bij acht kinderen uit groep vier van een openbare basisschool, die voldeden aan twee criteria. Het kind moet een zwakke lezer met negatieve leesattitude zijn.

In februari is de nulmeting gestart, waarmee de doelgroep werd afgebakend. Hiervoor werd de Cito toets Leestechiek gebruikt. De leesattitude werd bepaald aan de hand van een persoonlijke vragenlijst voor de kinderen, een vragenlijst aan ouders omtrent het leesgedrag dat hun kind thuis laat zien en na het uitvoeren van open observaties tijdens het vrij-lees-kwartier in de klas.

Gedurende tien weken zijn wekelijks leesinterventies toegepast. Iedere interventie moest zo aantrekkelijk mogelijk zijn, zodat er plezier werd beleefd aan het omgaan met de boeken. Voor het uitvoeren van de leesinterventies werd de Leestuin ontworpen. Daar konden de kinderen zich, ook buiten de interventies om, terugtrekken en overgeven aan het lezen van een boek.

Leesbevorderingsdeskundige Jos Walta geeft aan dat leesbevordering ernaar streeft plezier en interesse in kinderboeken op te wekken, als basis voor een gezonde leesmotivatie. Door plezier te beleven aan lezen, lezen kinderen meer. Dat heeft vervolgens een positieve invloed op de leestechiek, het leesbegrip, maar ook de woordenschat en het begrijpen van de wereld om hen heen. Kortom, leesplezier zet aan tot lezen en is van invloed op (schoolse) successen van het kind. Niet voor iedereen verloopt het leren lezen als vanzelfsprekend. De leesmotivatie is dan vaak ver te zoeken. Het is de helpende volwassene die ervoor kan zorgen dat ook zwakke lezers gaan genieten van lezen.

Dit praktijkonderzoek laat zien dat de intrinsieke motivatie van zwakke lezers met een negatieve leesattitude, na de inzet van leesinterventies, is vergroot. De kinderen zijn niet alleen boeken meer gaan waarderen, maar ze geven aan ook meer te genieten van boeken en lezen. Het praten over boek en bekijken van boeken in de boekenkring wordt nu door allen als plezierig ervaren. De conclusie is duidelijk: ook zwakke lezers houden van lezen, alleen wisten zij dat nog niet!

Hoofdstuk 1

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding en de probleemstelling van het onderzoek weergegeven. Er wordt in gegaan op het belang van lezen en het leesonderwijs in de praktijk. Hierna wordt de onderzoeksvraag geformuleerd en de doelstelling van het onderzoek beschreven.

§ 1.1 Aanleiding

Vol overgave, betrokkenheid en met veel plezier mag ik als leerkracht, alweer enkele jaren, groep drie van Basisschool de Vlieger onder mijn hoede nemen. Mijn passie voor taal- en leesontwikkeling komt hier helemaal tot uiting. In de loop der tijd is de interesse in de processen van het lerenlezen toegenomen. Vooral voor kinderen bij wie het aanvankelijke leesproces niet vanzelfsprekend plaatsvindt. Hierbij stelde ik mezelf de vragen: “Wat hebben zwakke lezers nodig om toch te gaan lezen en te kunnen genieten van lezen?” en “Wat kan ik hen als leerkracht bieden om dit te bereiken?”.

Het volgen van de cursus *Open Boek*¹ was hierop het antwoord. De cursus heeft me enorm geïnspireerd om te werken aan *leesbevordering*². Leesbevordering is, naar mijn idee, het antwoord op mijn vragen. Het hebben van plezier en interesse in lezen staat aan de basis van leesontwikkelingsmogelijkheden. Het zijn de ingrediënten die de lezer-in-de-dop nodig heeft. Als leerkracht wil ik dat de jonge lezers bieden.

§ 1.2 Het belang van goed lezen

Leesonderwijs staat hoog in het vaandel binnen ons onderwijsstelsel. En dat is logisch, lezen is immers een fundamentele vaardigheid die nodig is om te kunnen leren. Het belang van goed kunnen lezen is groot. Lezen verruimt namelijk de blik op de wereld, vergroot het inlevingsvermogen en de emotionele groei. Frequent lezen heeft een positieve uitwerking op zowel de technische leesvaardigheid als op het begrijpend lezen. Door veel te lezen worden verhaallijnen sneller herkend en wordt de verhaalopbouw inzichtelijker. Het vergroot tevens de woordenschat en kennis van grammatica en spelling. Op lange termijn biedt het goed kunnen lezen ontwikkelingsmogelijkheden, ten aanzien van schoolcarrière, maatschappelijke- en economische positie en burgerschap³. Het is

¹ ‘Open boek’ is een cursus tot leescoördinator. Deze richt zich op de kwaliteitsverbetering van leesbevordering, als basis van lezen. Deze cursus is opgezet door leesbevorderingsdeskundige Jos Walta.

² Leesbevordering streeft ernaar plezier en interesse in kinderboeken op te wekken als *basis* van een gezonde leesmotivatie” (Walta, 2011, p.9).

³ De wijze waarop inwoners deel hebben en deelnemen aan de samenleving en zo die samenleving helpen vorm geven. Burgerschap heeft een politieke, een sociale, een culturele en een economische dimensie. (www.encyclo.nl)

daarom een van de belangrijkste taken van het primair onderwijs om ervoor te zorgen dat er goed leesonderwijs wordt gegeven.

§ 1.3 ‘Goed’ leesonderwijs

Waraan voldoet goed leesonderwijs? De meeste scholen binnen het primair onderwijs hebben, net zoals de Vlieger, hun pijlen gericht op de technische aspecten van lezen en begrijpend lezen. Toch volstaat goed leesonderwijs niet met deze twee leesaspecten. In goed leesonderwijs wordt onderkend dat het uiteindelijke doel van het leesonderwijs niet het leren van de techniek is, maar het lezen kunnen inzetten als gereedschap om iets te leren en om plezier aan te beleven (Houtveen, 2012). Met technische lees oefeningen ontwikkelt men niet de wens die er is om kinderen te laten lezen vanuit een *intrinsieke motivatie*⁴. Hiervoor zijn *leesbevorderende activiteiten*⁵ nodig. Deze streeft ernaar plezier en interesse in kinderboeken op te wekken als basis van een gezonde leesmotivatie, (Walta, 2011, p.9). Het is de positieve *leesattitude*⁶ die hieruit ontstaat, die ervoor zal zorgen dat men een lezer wordt. De lezer die ontdekt heeft dat lezen leuk is, en dáárom gaat lezen.

§ 1.4 De praktijk

Als leerkracht van groep drie zie ik kinderen, bij aanvang van het schooljaar, enthousiast beginnen aan het aanvankelijke leesproces. Zolang dit leesproces voorspoedig verloopt, ontstaan er over het algemeen gemotiveerde lezers. Helaas is leren lezen niet voor iedereen een vanzelfsprekend proces. Voor enkele kinderen kan het leren lezen een waar gevecht zijn. Een gevecht dat gepaard gaat met frustraties, verdriet en verlies aan zelfvertrouwen. Het zijn de zwakke lezers die zich onbekwaam voelen om te gaan lezen. Zij gaan het lezen van boeken juist uit de weg. Begrijpelijk: waarom zou je jezelf kwellen door je te confronteren met je eigen incompetentie? De consequentie hiervan is dat deze kinderen niet zullen ontdekken dat lezen aan kan sluiten bij interesses die ze hebben en dat lezen leuk kan zijn. Het maakt, in deze, niet uit of je nu een sterke of zwakke lezer bent. Een verworven negatieve leesattitude resulteert in een afkeer voor lezen. Dit is juist wat niet mag gebeuren. Hier ligt een belangrijke taak voor de leerkracht. Hoewel het de voorkeur heeft om al vanaf het eerste levensjaar aandacht te besteden aan leesbevordering, kan dit te allen tijde plaatsvinden. Vanuit mijn professionele rol als leerkracht pleit ik ervoor om hier zéker tijdens het aanvankelijke leesproces op in te zetten. Juist tijdens dit proces moeten kinderen uitgedaagd worden om leuke boeken te lezen. Een verscheidenheid aan boeken dient hiervoor aangeboden te worden. "Wie graag leest, leest vaker en beter, en is eerder bereid om techniek en begrip te verbeteren", (Walta, 2011, p.24). Een positieve leesattitude moet de ingang zijn om te gaan (leren) lezen.

⁴ Motivatie die mensen vanuit zichzelf hebben. Hun ambitie, hun interesse of de voldoening die ze beleven aan het leveren van een prestatie. (www.encyclo.nl)

⁵ Activiteiten die bijdragen aan het verkrijgen van leesplezier en vergroten van interesse.

⁶ De instelling of houding die men heeft, dat het gedrag bepaalt. (www.woordenorg.nl)

§ 1.5 De vraagstelling

De Openbare Basisschool waarop ik werkzaam ben, heeft leesbevordering niet opgenomen in haar leesbeleid. Hierdoor missen we, naar mijn idee, een wezenlijke kans om met name zwakke lezers, die nauwelijks plezier beleven aan lezen, te prikkelen met boeken en activiteiten opdat zij een positieve leesattitude ontwikkelen. Op basis van dit gegeven en mijn visie op leesonderwijs ben ik gekomen tot mijn onderzoeksvraag:

Verandert de leesattitude van zwakke lezers in groep 4 die nauwelijks plezier beleven aan lezen, als er actief wordt ingezet op leesbevordering?

Om deze hoofdvraag goed te beantwoorden heb ik de volgende deelvragen geformuleerd:

- Is er een positieve verandering in de leesbeleving van de zwakke lezers ?
- Is er een positieve verandering in leesattitude zichtbaar tijdens het vrij-lezen-kwartier?
- Is er een positieve verandering in leesattitude zichtbaar in de thuissituatie?

§ 1.6 Doelstelling

Met dit praktijkgericht onderzoek wil ik antwoord krijgen op de vraag of het bewust werken aan leesbevordering een positieve uitwerking heeft op de leesattitude van zwakke lezers.

Bovenal hoop ik dat de acht kinderen uit mijn onderzoek nu plezier gaan beleven aan lezen.

Hoofdstuk 2

Theoretisch kader

Dit hoofdstuk staat in het teken van de brede betekenis van leesbevordering en zwakke lezers met een negatieve leesattitude.

Er wordt ingegaan op de invulling van het huidige leesonderwijs, het leesonderwijs vanuit een anders perspectief en de rol van leesbevordering daarin. Verder laten actuele, nationale en internationale onderzoeksgegevens de stand van zaken ten aanzien van lezen en leesattitude van jonge kinderen zien. Vervolgens wordt de positie van de zwakke lezer in het leesontwikkelingsproces onder de loep genomen. Tot slot gaat de laatste paragraaf in op wat er nodig is om zwakke lezers met een negatieve leesattitude tot actieve lezer te maken.

§ 2.1 Leesbevordering

Wanneer leesplezier en leesinteresse in het onderwijs ontbreken, dan kan er van leesontwikkeling nauwelijks sprake zijn. Zonder aandacht voor *leesbevordering* missen technisch lezen en begrijpend lezen een belangrijke stimulans. Daarom is aandacht voor leesplezier een essentieel onderdeel van ons leesonderwijs (Meijer, Pilon & Smits, 2011). Dit wordt opgemerkt in de dagelijkse lespraktijk. Kinderen die geen interesse hebben voor lezen, gaan ook niet (vrij)lezen. In vergelijking met hun klasgenootjes blijven deze kinderen achter in hun leesontwikkeling. Ik ben het met Walta eens dat plezier en interesse de motor zijn voor leesontwikkelingsmogelijkheden, omdat die “de motivatie zijn om kennis en vaardigheden op het terrein van lezen en taal aan te scherpen” (Walta, 2011, p.26). Leesbevordering is dus niet het uiteindelijke doel van het leesonderwijs, maar een noodzakelijk begin.

Leesbevordering heeft twee verschillende doelen. Allereerst gaat het om lezen te beleven. Hiervoor worden fictieve boeken ingezet; verbeelding en fantasie spelen hierbij een grote rol. Je beleeft het verhaal, alsof je er onderdeel van uitmaakt. Emotionele aspecten komen hierbij naar boven; gevoelens, gedachten, kijk op de sociale relaties en de wereld om je heen. Je ontwikkelt daardoor een eigen mening en ideeën over een visie op de wereld. Het andere doel van leesbevordering is het lezen om je kennis te vergroten. Hierbij worden non-fictie boeken, ofwel informatieve boeken ingezet. Bij non-fictie gaat het om de interesse naar feiten en kennis die (op dat moment) controleerbaar zijn. Dit kan gaan over wetenschap, techniek, cultuur, milieu; over het verleden, het heden en de toekomst (Walta, 2011).

Andere doelen van leesbevordering zijn literaire educatie en literaire competentie.

Gedurende dit onderzoek richt ik me op de eerste twee doelen. Plezier en interesse in boeken hebben de prioriteit bij mijn doelgroep.

§ 2.2 Leren lezen vanuit emotie

Binnen de leerpsychologie werd decennia lang nadruk gelegd op de cognitieve aspecten van het (leren) lezen, waardoor emotionele aspecten⁷ van het leesgedrag uit het oog werden verloren (Tellegen, 1987). Het is een realiteit die we nog dagelijks zien in de praktijk. Aandacht voor de cognitieve aspecten was en is niet verwonderlijk te noemen. De niveaus van leestechiek en leesbegrip zijn belangrijke pijlers voor de leerontwikkeling en mogelijkheden voor het vervolgonderwijs. Toezichthouder Inspectie van Onderwijs (2012) zegt hierover: “De inspectie richt zich op het beoordelen van de basisvaardigheden (technisch en begrijpend lezen, rekenen en wiskunde), de leerprestaties van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en de sociale competenties van leerlingen”. Hiermee bevestigen ze dat zij specifiek kijken naar de (cognitieve) opbrengsten van het lezen.

Ik ben van mening dat dit geen probleem voor de eindresultaten hoeft te zijn, mits de leerkracht de emotionele aspecten van het lezen maar niet vergeet. We mogen als leerkracht de focus op de cognitieve aanpak best wat laten vieren. Laat de kinderen vrij lezen. Lezen om te beleven, om hen de spanning of de humor te laten voelen. Om hen op te laten opgaan in het verhaal alsof ze onderdeel zijn van het avontuur. Laten we hen de ruimte geven om zich te kunnen verdiepen in een voor hen boeiend onderwerp, want dit geeft een goed gevoel. Het draait om de emotie die eerst gevoeld moeten worden. Pas dan wil je gaan lezen en zal je gaan lezen.

§2.3 Leesbevordering in de schijnwerpers

Sinds enkele jaren staat leesbevordering volop in de schijnwerpers en dat is een groot goed. Dat aandacht hiervoor zeer wenselijk is, werd in de vorige paragraaf benadrukt, en het blijkt ook uit diverse onderzoeksgegevens.

Bonset & Hoogeveen (2009) geven aan dat er bij basisschoolkinderen een afname van lezen in vrije tijd is waar te nemen. De Vries (2007) geeft aan dat jongeren nog geen half uur per dag lezen. Het Sociaal Cultureel Planbureau maakt dit concreet met hun Tijdsbestedingsonderzoek naar Leesgedrag (2011). Zij geven in hun rapport weer dat Nederlandse kinderen (rond tien jaar) gemiddeld 0:12 minuten per dag lezen. Dit resultaat zit onder de norm van ‘middle class’-kinderen die een kwartier per dag lezen (Wilson & Fielding, 1998).

Het gerenommeerde PIRLS⁸ geeft met zijn onderzoeksgegevens weer dat Nederlandse basis- en middelbare scholieren, in vergelijking met kinderen uit andere landen, een negatieve *leesattitude* hebben. Verder blijkt dat Nederlandse tienjarigen, lezen niet als erg nuttig beschouwen (*leesmotivatie*). Ten slotte vindt 65% van de Nederlandse leerlingen lezen een zinvolle tijdsbesteding, tegen 74% internationaal (Netten, Droop, Verhoeven, Meelissen, Drent & Punter, 2012; Mullis, Martin, Foy & Drucker, 2012).

⁷ De innerlijke beleving die, in dit geval, het lezen oproept: zoals rust, ontspanning, plezier, positieve spanning, en zelfvertrouwen etc.

⁸ Pirls (*Progress in International Reading Literacy Study*) is een internationaal vergelijkend onderzoek dat de leesvaardigheid bij leerlingen meet na vier jaar leesonderwijs.

Oberon voerde, in opdracht van Stichting Lezen (2009), in de groepen 3-8 een onderzoek uit naar de stand van zaken en de wensen van scholen ten aanzien van leesbevordering. Het rapport *Leesbevordering in het basisonderwijs, een onderzoek naar actualiteiten en toekomstperspectief* geeft aan dat steeds meer scholen in toenemende mate deelnemen aan landelijke leesbevorderingsactiviteiten zoals Kinderboekenweek en Nationale voorleeswedstrijden. Verder is uit het rapport op te maken dat er meer behoefte aan structuur en beleid is op het gebied van leesbevordering en aan variatie in het activiteiten aanbod.

De bevindingen in dit rapport staan in contrast met de praktijk. Het mijn ervaring dat de mate waarin er aan leesbevordering wordt gewerkt, vaak persoonsgebonden is en afhangt van de affiniteit die de leerkracht met boeken heeft.

§ 2.4 Leesattitude

Om een goede lezer te worden is het belangrijk dat er een positieve leesattitude ontstaat. De ontwikkeling van een leesattitude wordt bepaald door de mate waarin er positieve of negatieve leeservaringen worden opgedaan. Hoe meer plezier je beleeft aan lezen, hoe meer je zal gaan lezen en andersom (Mattheüseffect⁹). Het leesvaardigheidsniveau is hierop niet van invloed. Stokmans (2009) zegt: "Een leerling die zichzelf leesvaardig vindt, zal dus niet zonder meer vaker lezen en er ook niet meer plezier in hebben." Met andere woorden: technisch goed kunnen lezen wil niet zeggen dat er van lezen gehouden wordt en dat men gaat lezen. Omgekeerd betekent dit dat de technisch zwakke lezer niet perse een hekel hoeft te hebben aan lezen. Het beleven van plezier aan lezen is de graadmeter; deze bepaalt of er al dan niet (vrij)gelezen gaat worden en dus niet de kwaliteit van de leesteknik.

Goed nieuws dus voor zwakke lezers. Zij kunnen door vrijlezen meer winnen op het terrein van basisvaardigheden. Mol en Bus (2011, p. 102) vinden voor basisvaardigheden als fonologisch- en orthografisch bewustzijn groepsverschillen in het voordeel van zwakke lezers: voor zwakke lezers lijkt vrijetijdslezen essentiëler voor het uitbreiden van de basisvaardigheden dan voor vaardige lezers. Maar schijn bedriegt. In de praktijk zie ik dat met name zwakke lezers een negatieve leesattitude hebben (ontwikkeld). Hun slechte leesvaardigheid en negatieve leesattitude, vormen een belemmering voor het veranderen van de leesattitude, wat door Stokmans (2009) wordt onderschreven. Dit zal ertoe leiden dat er aan de hierbovengenoemde basisvaardigheden niet wordt gewerkt, zodat de verschillen tussen de sterke en zwakke lezers alleen maar zullen toenemen.

⁹ Zij die vroeg de kunst van het lezen aanleren, dragen dit succes mee en zullen als oudere leerlingen sneller teksten voor gevorderden kunnen lezen en begrijpen. Zij die van begin af aan falen, bouwen een levenslange achterstand op die zich uitbreidt naar alle leerprocessen. Dit komt doordat kinderen die minder makkelijk leren lezen, ook minder gaan lezen, en zo nog minder het leerproces doormaken. De kloof tussen deze kinderen en hun leeftijdsgenoten zal steeds groter worden (Stanovich, 1986)

§ 2.5. Leesverbetering of valkuil?

In onze onderwijscultuur zijn we sterk geneigd om leeszwakke kinderen bij elkaar te zetten in leesniveaugroepjes. Hoewel goed bedoeld, blijkt dit averechts te werken. Ik zie kinderen hier faalangstig van worden en ze kunnen er een minderwaardigheidsgevoel door ontwikkelen. Kees Vernooy (2001) haalt hiervoor het onderzoek van Slavin, Barta & Allan (1995), Hallam (1996) en de Massachusetts Reading Association (1991) aan dat laat zien dat niveaulezen inderdaad geen positieve effecten op de leesontwikkeling van kinderen heeft en in het bijzonder die van zwakke lezers. Vernooy pleit bij het werken aan leesbevordering voor dagelijks 'stillezen' in de klas. Kinderen moeten plezier ervaren in het lezen op hun eigen niveau; met name voor de zwakke lezers is dit van groot belang. Zwakke lezers blijken het stillezen vaak als positief te ervaren. Vernooy zegt hierover dat zwakke lezers dan fouten kunnen maken zonder zich daarvoor te hoeven schamen (Vernooy, 2011). Stillezen biedt hen ook de kans om op eigen niveau te werken aan decodeervaardigheden en de al eerder genoemde basisvaardigheden. Wanneer zwakke lezers tien minuten per dag stillezen, dan geeft dit volgens Allington (1984) na enkele maanden positieve effecten.

Graindourze geeft aan dat zowel het Nederlandse onderwijs als ook het Vlaamse onderwijs veel werkt aan remediering, maar dat dit lang niet bij alle kinderen het gewenste effect oplevert (Graindourze, 2002). Mijn ervaring sluit hierbij aan: zolang er met losse- op zichzelfstaande oefeningen wordt gewerkt en de motivatie voor en het nut van lezen niet wordt aangejaagd, haken deze kinderen af om te gaan lezen. Graindourze haalt de onderwijsverschillen tussen Nederland, Vlaanderen en Denemarken, Finland aan. Deze laatste werken systematisch aan leesbevordering en integreren dit in hun totale leesonderwijs. Hierdoor ontstaan er meer zelfstandige lezers die blijven lezen (Graindourze, 2002).

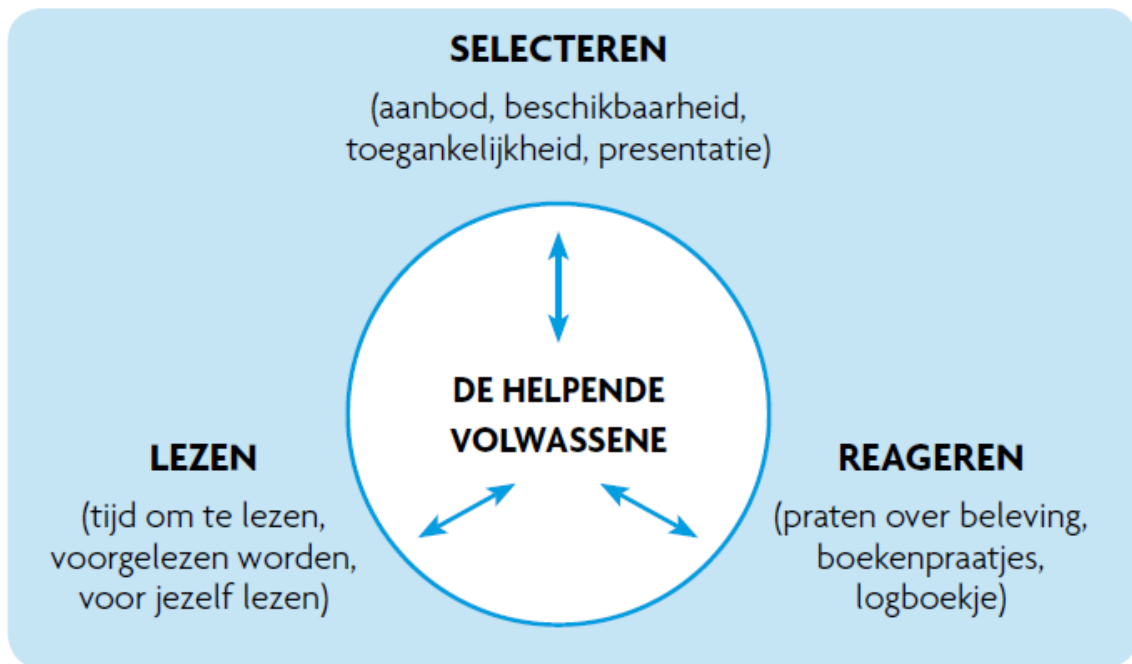
Een derde valkuil in ons onderwijsstelsel is dat we teveel vasthouden aan AVI-niveau's. AVI geeft informatie over het technisch leesniveau dat wordt beheerst. Een kind kan een goed technisch leesniveau hebben, maar niets begrijpen van wat er geschreven staat. Hiernaast zegt het AVI-niveau ons niets over het leesplezier van een kind; het leesplezier dat aan de basis staat van de leesontwikkeling.

De werkgroep Jeudboeken van de Vereniging van Letterkundigen is van mening dat ouders en leerkrachten minder belang moeten hechten aan het AVI-systeem, op basis waarvan ze kinderen leren lezen. Zij zegt: "Steeds vaker wordt de keuze van een boek bepaald door het AVI-niveau: in de boekhandel, in de bibliotheek en op school tijdens het vrij lezen" (VVL, 2008, p.1). Of kinderen een tekst kunnen lezen hangt volgens Jansen (2008) niet altijd af van de moeilijkheidsgraad van de tekst, maar ook van het onderwerp. Met andere woorden: zolang kinderen gegrepen worden door het boek, doet het er niet toe of het boek iets te makkelijk of juist wat moeizamer leest. Het ontdekken dat een boek leuk is, is het doel.

§2.6 Op weg naar een positieve leesattitude voor de zwakke lezer

Het belang van lezen wordt sterk benadrukt in de literatuur. Het mag duidelijk zijn dat voor zwakke lezers het stimuleren van leesplezier van onverminderd belang is.

De 'helpende volwassene' is hierbij niet weg te denken. Leesgoeroe Chambers maakt hierbij gebruik van de Leescirkel (Chambers, 1991). Hierin geeft hij stappen weer die gezet moeten worden om tot een positieve leeservaring te komen.

Leescirkel van Chaimbers, 1991.

In de Leescirkel staan de volgende items:

Selecteren: Chaimbers wijst erop dat er een ruim aanbod aan boeken en tijdschriften moet zijn. Dat de manier waarop boeken gepresenteerd worden wezenlijk is voor de keuze die een kind maakt. Maar ook dat een kind uitgenodigd wordt om vlot een boek te pakken.

Lezen: hiermee doelt Chambers op het creeëren van tijd om voorgelezen te worden en om zelf positieve leeservaringen op te doen. Tevens doelt hij op het uitbreiden van deze tijd, zodat kinderen leren om langer geconcentreerd te kunnen lezen.

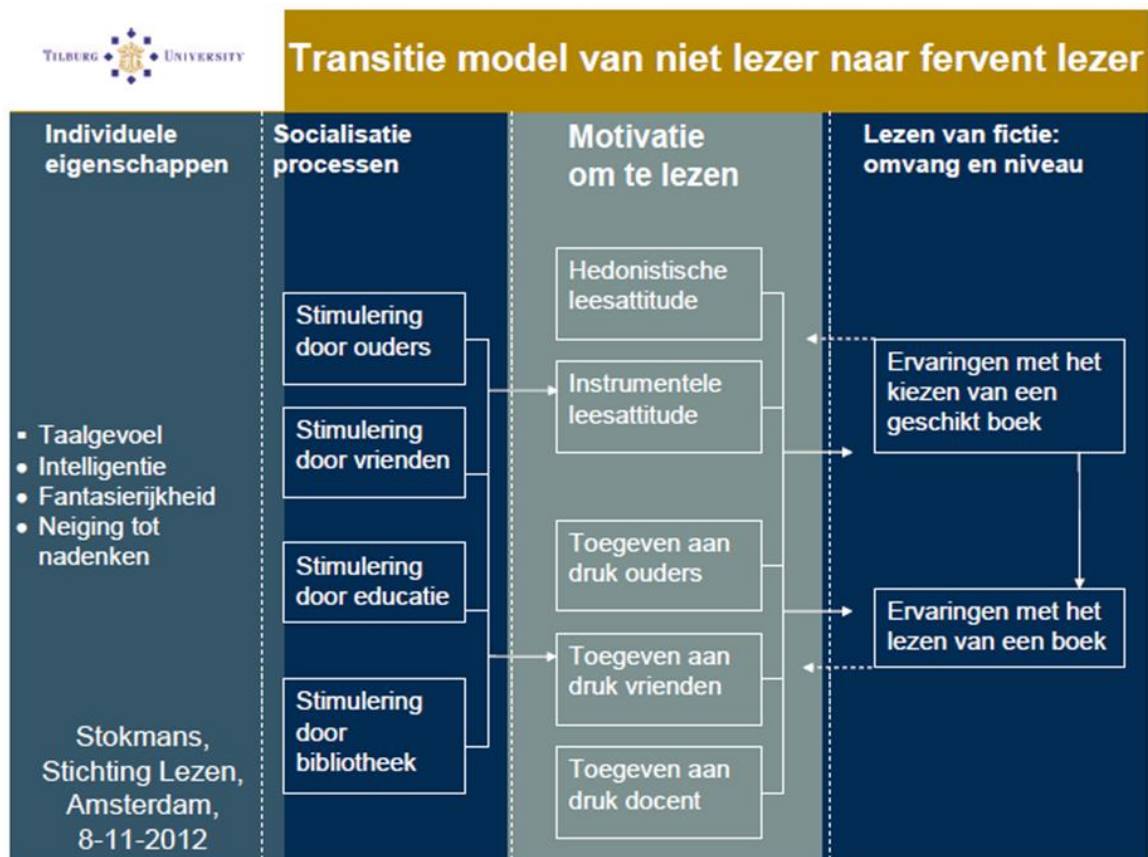
Reageren: na het lezen van een boek komt er emotie los. Deze emotie wil je graag met een ander delen. Dit kan op een informele manier, tussen vrienden onderling, maar ook formeler in de klas of in de vorm van studiegroepjes. "Op deze manier ontstaan er aandachtige kritische lezers"(Chaimbers, 1991, p.14).

Wie die helpende volwassene is, laat Stokmans zien in haar Transitie model (Stokmans, 2011). Voor de verinnerlijking van je eigen normen, waarden, opvattingen en ideeën wordt men beïnvloed door de mensen uit de leefwereld om je heen. Dit noemen we socialisatieprocessen¹⁰. Om de zwakke lezer in de klas te helpen aan een positieve leeshouding zal er samengewerkt moeten worden tussen de volwassenen onderling: te weten, ouders, school/leerkracht, bibliotheek. Vrienden worden dan weliswaar niet tot de volwassenen gerekend, maar zijn wel degelijk van invloed op de (zwakke) lezer. Stokmans onderscheidt de motivatie om te lezen in drie lagen.

1) Hedonistische leesattitude: lezen omdat het als plezierig wordt ervaren.

2) Utilitaire leesattitude: lezen omdat het nuttig is, lezen met een doel.

3) Maatschappelijk leesattitude: lezen vanuit burgerschap of sociale cohesie. Stokmans geeft in haar model aan dat fictieve boeken ingezet worden. Leesdeskundigen zoals Chambers, Walta, Vernooy, Blomert en vele anderen zullen zich hierbij aansluiten. Fictie activeert je verbeelding en kan je meenemen in een andere werkelijkheid. Deze boeken zijn vaak spannend en daardoor aantrekkelijk voor jonge kinderen. Toch kunnen non-fictieboeken hier ook worden gebruikt. “Deze kunnen de behoefte bevredigen aan kennis: nieuwsgierigheid naar hoe de wereld in elkaar zit” (Chambers, 2011, p.25).

Transitie model, Stokmans, 2012.

¹⁰ Socialisatie is het overnemen en verinnerlijken van opvattingen en gedragsregels van mensen binnen een bepaalde gemeenschap of cultuur. De waarden, normen, opvattingen, regels en gedragingen van mensen in je sociale omgeving worden ook jouw waarden, normen, opvattingen enz. Je verinnerlijkt als het ware het gedrag van andere mensen. Je neemt het van hen over (www.encyclo.nl).

Een niet minder belangrijke conditie die eraan bijdraagt dat een kind een blijvende lezer kan worden en die niet achterwege mag blijven is de leesomgeving. Om lezen als positief en ontspannend te ervaren is het belangrijk dat de lezer in een aangename, rustige en aantrekkelijke omgeving aandacht kan hebben voor een boek of om voorgelezen te worden. Dit zal het zogenaamde 'immersieve lezen', waarbij de lezer voor lange tijd volledig opgaat in het verhaal, stimuleren (Stichting lezen, 2011, p.15) Atwell (2007, p.12) zegt hierover in mooie bewoordingen: *" A child sitting in a quiet room with a good book isn't a flashy or, more significantly, marketable teaching method. It just happens to be the only way anyone ever grew up to become a reader"*.

Hoofdstuk 3

Onderzoeksmethodologie

Dit hoofdstuk geeft de aanpak en verantwoording voor dit praktijkonderzoek weer. Er wordt ingegaan op het onderzoeksparadigma, de onderzoeksstrategie en onderzoeksmethoden, het waarborgen van triangulatie, betrouwbaarheid en validiteit en ethische aspecten die hierbij aan de orde zijn.

§ 3.1 Onderzoeksstrategie

Om antwoord te kunnen geven op de centrale onderzoeksvraag vindt er actieonderzoek plaats. Dit actieonderzoek verankert zich in het interpretatieve paradigma, omdat dit onderzoek voor een groot deel afhankelijk is van waarneming van empirische verschijnselen. Het interpretatieve onderzoeksparadigma heeft de bedoeling zicht te krijgen op zaken, zoals in dit geval het leesgedrag van kinderen, door deze te bestuderen in een natuurlijke setting (Denzin & Lincoln, 1998). Volgens Schumann (2009) is actieonderzoek bij uitstek geschikt om “de beroepspraktijk te onderzoeken met het doel deze te verbeteren of te vernieuwen” (p.108). Weliswaar heeft dit onderzoek als primaire doel de beoordeling van het effect van leesbevorderingsactiviteiten op de leesattitude van zwakke lezers, dat neemt niet weg dat ik de bevindingen vervolgens graag zal toepassen in mijn eigen onderwijspraktijk. Actieonderzoek is een onderzoeksbenadering waarbij kennis en actie samengaan (Dijkum, z.d). De acties in dit onderzoek bestaan veelal uit vernieuwde, leesbevorderende interventies die gebaseerd zijn op items van de leescirkel van Chambers (§2.6). Deze leesinterventies zullen wekelijks in twee groepjes van vier kinderen per keer, gedurende een uur, toegepast en uitgetoetst worden in de onderwijspraktijk. In bijlage 5 is een overzicht te vinden van de leesinterventies die uitgevoerd gaan worden. Hierbij is de verantwoording van de leesinterventie, de aanpak ervan en de mogelijke verwerkingsopdracht daarbij beschreven. Aan het einde van de onderzoeksperiode worden de interventies geëvalueerd, waaruit conclusies en aanbevelingen zullen volgen.

Plezier ervaren aan lezen gaat het beste in een goede leesomgeving: een rustige, sfeervolle en gezellige plek waar je je kunt terugtrekken met een boek. Omdat een dergelijke intieme leesomgeving bijdraagt aan de ontwikkeling naar een positieve leesattitude, is er veel aandacht besteed aan het ontwerp en de uitvoering hiervan. Samen met een interieurstyliste, kunstenaar, timmerman en dankzij enkele sponsors is er een ruim opgezette, professionele Leestuin gecreëerd. Deze Leestuin is de ‘thuisbasis’ waar de meeste leesinterventies plaats zullen vinden. Om de transfer naar het dagelijkse leven te vergroten, vinden er ook leesactiviteiten en interventies thuis, in de klas of op locatie plaats.

§ 3.2 Onderzoeksmethoden en waarborging van validiteit en betrouwbaarheid

Om antwoord te krijgen op de centrale onderzoeksvraag worden twee onderzoeksmethodieken ingezet, namelijk: open observaties en vragenlijsten. Hiermee worden zowel kwalitatieve - als kwantitatieve data verzameld. In de paragrafen 3.2.1 en 3.2.2 is hiervan een uiteenzetting te lezen, waarbij de validiteit en betrouwbaarheid voor de gekozen onderzoeksmethoden wordt beargumenteerd.

§ 3.2.1 Open observatie

Om een volledig beeld te krijgen van het werkelijke leesgedrag van de kinderen is gekozen voor 'open observaties' in de klas tijdens het vrije-lees-kwartier. Het daadwerkelijke (lees)gedrag van de kinderen wordt op beeld vastgelegd. Beeldopname van 'open observaties' komt dusdanig dicht bij de werkelijkheid dat de validiteit¹¹ van de verkregen data gewaarborgd is (De Lange, 2011). Om in onderzoekstechnische zin tegemoet te komen aan de betrouwbaarheid¹² van de open observatie, wordt het (lees)gedrag dat de kinderen hebben laten zien tijdens de open observatie, ondergebracht in categorieën. Er is onderscheid gemaakt tussen: (a) Lezen, (b) met boek bezig zijn: (b1) vanuit betrokkenheid, (b2) anders en (c) met andere zaken bezig zijn. Hierna wordt het geregistreerde gedrag per kind binnen deze categorieën gekwantificeerd (zie bijlage 8). Uit deze analyse wordt duidelijk wat een kind doet of waar het kind mee bezig is gedurende het vrij-lees-kwartier. Voor de dataverwerking wordt alleen item (a) gekwantificeerd, omdat er vanuit gegaan kan worden dat wanneer een kind in een vrije situatie leest, dit gebeurt vanuit affectie met lezen of met het boek. Binnen dit kwalitatief onderzoek heeft de rol van onderzoeker als belangrijk aandachtspunt de objectiviteit. Volgens King (in Bergsma, 2003) ligt binnen een kwalitatief onderzoek de nadruk op de validiteit van de interpretaties. Met andere woorden: het gaat om de geldigheid van de door de onderzoeker getrokken conclusies in relatie tot de verzamelde gegevens. Om de validiteit van de interpretaties van de onderzoeker te waarborgen is dan ook een tweede persoon betrokken bij de kwantificering van de observatiegegevens.

¹¹ Validiteit: Meten/verklaren de verzamelde gegevens datgene wat zij dienen te meten/verklaren? (Bergsma, 2003, p.15)

¹² Betrouwbaarheid: in de onderzoeksmethodologie spreekt men van betrouwbaarheid wanneer een meetmethode bij herhaalde meting van hetzelfde verschijnsel ook telkens hetzelfde resultaat oplevert (de Lange, 2011, p.62)

§ 3.2.2 Vragenlijsten

Om de getrokken conclusies van de open observaties kracht bij te zetten, wordt er gebruik gemaakt van gecodeerde vragenlijsten, om tevens kwantitatieve gegevens te verzamelen. Het doel hiervan is inzicht bieden in het leesgedrag van de kinderen in het algemeen, in de klas en in de thuissituatie. Gedrag lijkt moeilijk te meten. Theory of Reasoned Action (TRA)¹³ stelt dat een houding of gedrag dat men laat zien, voortkomt uit ervaringen, gedachten, verzamelde emoties of uit overtuiging. Persoonlijke ervaringen leiden tot het vormen van een mening die peilbaar is. Een gecodeerde vragenlijst kan dus inzicht geven in de mening van de kinderen en de leesattitude die daaruit voortkomt. Hoewel De Lange (2011) aangeeft dat een vragenlijst beter scoort op betrouwbaarheid dan op validiteit, wordt de validiteit van de vragenlijsten in dit onderzoek wel degelijk gewaarborgd. De samenstellen van de vragenlijsten is namelijk gebaseerd op de theoretische achtergrond en de visie van TRA.

Voor het onderzoek zijn twee type vragenlijsten samengesteld; één voor de kinderen (zie bijlage 3) en één voor de ouders van de betreffende kinderen (zie bijlage 4).

De vragenlijst voor kinderen is geïnspireerd op de Reading Attitude Scale van Teale & Lewis (1980), zie hiervoor bijlage 9. Deze evalueert de leesattitude van kinderen vanuit een multi-dimensionaal perspectief, namelijk: lezen voor de individuele ontwikkeling (Individual Development), lezen voor het nut (Utility) en genietend lezen (Enjoyment). In dit onderzoek zijn de vragen aan de kinderen echter uitsluitend gebaseerd op het item 'Enjoyment'. Het gaat hier immers alleen om het plezier in lezen, dat de basis is voor de ontwikkeling van een positieve leesattitude. Om de bijdrage van leesinterventies aan een positieve leesattitude te meten, is het belangrijk om de affectieve component van lezen¹⁴ bij de kinderen in beeld te brengen. De vragenlijst bestaat uit een vierpunten score: hoe hoger de waardering voor lezen of boeken, des te hoger is het aantal punten.

§ 3.3 Triangulatie

Om de bevindingen te valideren wordt er gebruik gemaakt van triangulatie. Dit wordt volgens Bergsma toegepast om aan te tonen dat een bevinding ondersteund wordt door meerdere, onafhankelijk van elkaar verkregen, waarnemingen (2003). Op de eerste plaats richt dit praktijkonderzoek zich op bronnentriangulatie, namelijk: leerlingen, ouders, observator en externe observator. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van diverse type data, namelijk: observaties, vragenlijsten en literatuur. Dit samengaan van deze kwalitatieve- en kwantitatieve data waarborgt zowel de validiteit als de betrouwbaarheid van de onderzoeksuitslag.

¹³ Theorie van geredeneerd gedrag. Azjen & Fishbein (1975). Bron: mens-en-samenleving.infonu.nl

¹⁴ Met de affectieve component van lezen wordt de positieve of negatieve waarde die een kind heeft ten aanzien van lezen, Walta (2011).

§ 3.4 Deelnemers en respondenten

De doelgroep in dit praktijkonderzoek bestaat uit acht kinderen van groep 4 die voldoen aan twee condities:

- Het behalen van een D of E score midden 4 op de toets Leestempo Leestechneik van het Leerlingvolgsysteem van CITO (Wentink en Verhoeven, 2001).
- Het hebben van een negatieve leesattitude; te meten aan de hand van vragenlijsten (zie §3.2.2).

De keuze voor leerlingen uit groep 4 komt voort uit het gegeven dat men er over het algemeen vanuit gaat dat *voortgezet technisch lezen*¹⁵ vanaf groep vier zijn intrede doet. De ervaring leert dat de groep zwakke lezers dan nog volop in het *aanvankelijke leesproces*¹⁶ zit. Voor beide fasen geldt dat heel veel lezen (oefenen) noodzakelijk is (Smits en Braams, 2006). Positieve leeservaring opdoen is hierbij essentieel; zeker voor de zwakke lezers. Zij mogen door hun leesproblemen het plezier in lezen niet verliezen. Specifieke aandacht voor leesbevordering is, naar mijn idee, voor deze groep kinderen dan ook zeker niet overbodig.

Het geheel aan respondenten die deelnemen aan het onderzoek, is samengesteld op basis van deelvragen.

Als eerste kunnen ouders antwoord geven op de deelvraag: “Is er verandering zichtbaar in de leesattitude in de thuissituatie?”. Binnen het ecologisch systeem van het kind wordt de rol van de ouder in een positieve leescultuur thuis, gezien als de belangrijkste voorspeller van een positieve leesattitude van het kind (De Vylder, 2009). Het is daarom dat ouderbevraging mij de nodige informatie verschaft aangaande de leesattitude van het kind thuis.

Op de tweede plaats is er observatie door de onderzoeker nodig, met daarbij de objectieve mening van een tweede observant, om antwoord te kunnen krijgen op de deelvraag: “Is er verandering zichtbaar in de leesattitude tijdens het vrij-lezen-kwartier?”.

De laatste, maar niet de minste respondent, is het kind uit de experimentele groep zelf. Niemand minder dan de betrokkene zelf kan weergeven hoe lezen wordt beleefd en welke waarde lezen voor hem heeft.

De leerkracht van groep 4 wordt niet betrokken bij de observaties, omdat er gedurende de onderzoeksperiode drie verschillende leerkrachten in de groep aanwezig zijn geweest. Zij kunnen geen betrouwbaar oordeel geven.

§ 3.5 Ethische aspecten

Bij het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek zijn vaak vele individuen betrokken. Hierbij is het belangrijk dat er adequaat wordt omgegaan met de privacy en veiligheid van deze mensen.

In de aanloop naar het onderzoek heb ik het managementteam en de betrokken leerkrachten van

¹⁵ Voortgezet lezen is het leesproces dat volgt op het aanvankelijke lezen en waarin vlot verklanken van woorden en zinnen (voortgezet technisch lezen), leesbegrip en leesmotivatie centraal staan.

¹⁶ Aanvankelijk lezen: het beginnend lezen in groep 3, waarbij de nadruk ligt op het leren verklanken van eenvoudige woorden (het toepassen van elementaire leeshandeling) met als uiteindelijk doel het begrijpen van gelezen tekst (www.slo.nl)

groep 4 mijn onderzoeksplannen gepresenteerd. Deze zijn gebaseerd op ervaringen uit de praktijk en kennis van de literatuur. Aan hen werd gevraagd medewerking te verlenen. Er werd afgesproken dat deze twee partijen op de hoogte worden gebracht van alle stappen die gezet worden, naar ouders toe of binnen de school (waaronder de interventies). Hiermee waarborg ik openheid en transparantie van mijn handelen (De Lange, 2011).

De ouders van de betrokken kinderen zijn in eerste instantie schriftelijk geïnformeerd over de inhoud van het onderzoek. Hierbij is hun schriftelijk toestemming gevraagd om hun kind deel te laten nemen aan het onderzoek (zie bijlage 1). In deze schriftelijke toestemming is privacy en zorgvuldigheid ten aanzien van persoonsgegevens gegarandeerd. Met de ouders is afgesproken dat zij wekelijks, via de mail, op de hoogte gesteld worden van de interventies die zullen plaatsvinden. Alle interventies worden compleet, nauwkeurig en navolgbaar gerapporteerd.

Aan de betreffende kinderen wordt mondeling medewerking gevraagd. Aan hen wordt in gepaste taal uitgelegd wat de doelstelling is van het onderzoek. Bij aanvang van de interventie worden de doelstelling en de werkwijze besproken. Vertrouwen en openheid vormen de basis voor het samenwerken met elkaar. Gedurende het onderzoek wordt respectvol omgegaan met de privacy en de belangen van de respondenten. Ondanks mijn rotsvaste overtuiging dat actieve inzet van leesinterventies de leesbeleving van kinderen kan vergroten, blijf ik als onderzoeker de verkregen data zo objectief mogelijk beoordelen. Tijdens het analyseren van de verkregen data neem ik een onpartijdige en onafhankelijke houding aan. De data zullen zorgvuldig en betrouwbaar verwerkt worden. Ten slotte worden de uitkomsten aan alle betrokkenen gepresenteerd.

§ 3.6 Verloop van het onderzoek

Dit onderzoek heeft als doel het beoordelen van het effect van leesbevorderingsactiviteiten op de leesattitude van zwakke lezers uit groep 4 met een negatieve leesattitude. Om te kunnen beoordelen of deze zwakke leerlingen inderdaad een negatieve leesattitude hebben, vindt er vóór aanvang van de leesbevorderingsinterventies een nulmeting plaats (begin februari 2013).

De onderzoeksmethodieken die hierbij worden ingezet zijn zoals gezegd, vragenlijsten en observaties (zie § 3.2.1 en § 3.2.2). De vragenlijsten zijn gecodeerd volgens de Likert-schaal¹⁷. De kinderen kunnen deze vragenlijst zelfstandig invullen. In de klas vindt vóór aanvang van het onderzoek en ná het onderzoek een observatie plaats tijdens het vrij lezen in de klas. Hierbij wordt gekeken naar de leeshouding van de betreffende kinderen. Deze observatie zal gemiddeld tien minuten per kind duren (zie bijlage 6). Tot slot wordt de ouders van de betreffende kinderen gevraagd om een aantal vragen te beantwoorden die betrekking hebben op het leesgedrag van het kind thuis. Alle data zijn specifiek gericht op de leesattitude van het kind. Hoewel de leesomgeving van de kinderen thuis een zeer bepalende rol kan spelen in de leesattitude van het kind, wordt deze niet meegenomen in het onderzoek. Hierop ligt dus niet de nadruk.

Aan het einde van de onderzoeksperiode wordt alle respondenten wederom gevraagd de vragenlijst in te vullen en vindt er een nieuwe observatie plaats in de klas. De bevindingen van de nulmeting en de na-meting (eind april '13) worden weergegeven in tabellen en grafieken en van commentaar

¹⁷ De likert-schaal wordt opgevat als een intervalschaal waar berekeningen mee gedaan kunnen worden. Het is een veel gebruikte, multiple-choice schaal bij vragenlijsten. Grondlegger is R. Likert (1932), (de Lange, 2011).

voorzien. De conclusies van het onderzoek zullen voortkomen uit de analyse van de onderzoeksresultaten, de kritische reflectie op de uitgevoerde leesinterventies en uit bestudering van literatuur. Deze komt verder aan de orde in hoofdstuk vijf.

Hoofdstuk 4

Data-analyse en resultaten

Dit hoofdstuk is een presentatie van de resultaten uit het onderzoek. De resultaten en analyses zullen per deelvraag gepresenteerd worden. Voor het beantwoorden van de deelvragen zijn vragenlijsten beantwoord en observaties uitgevoerd. Deze data zijn bij de nul-meting van belang geweest voor het vaststellen van de doelgroep, waarvan de samenstelling allereerst wordt verantwoord.

§ 4.1 Vaststellen van de doelgroep

Uit dossieranalyse van het leerlingvolgsysteem blijkt dat vier kinderen een E-score behalen bij de Cito toets Leestechiek en zes kinderen een D-score. Voordat deze kinderen benaderd zijn om deel te nemen aan het onderzoek, zijn hun ouders schriftelijk op de hoogte gesteld van het onderzoek (zie bijlage 1). Ouders konden tevens aangeven of zij toestemming verlenen tot deelname van hun kind. Alle ouders hebben ingestemd.

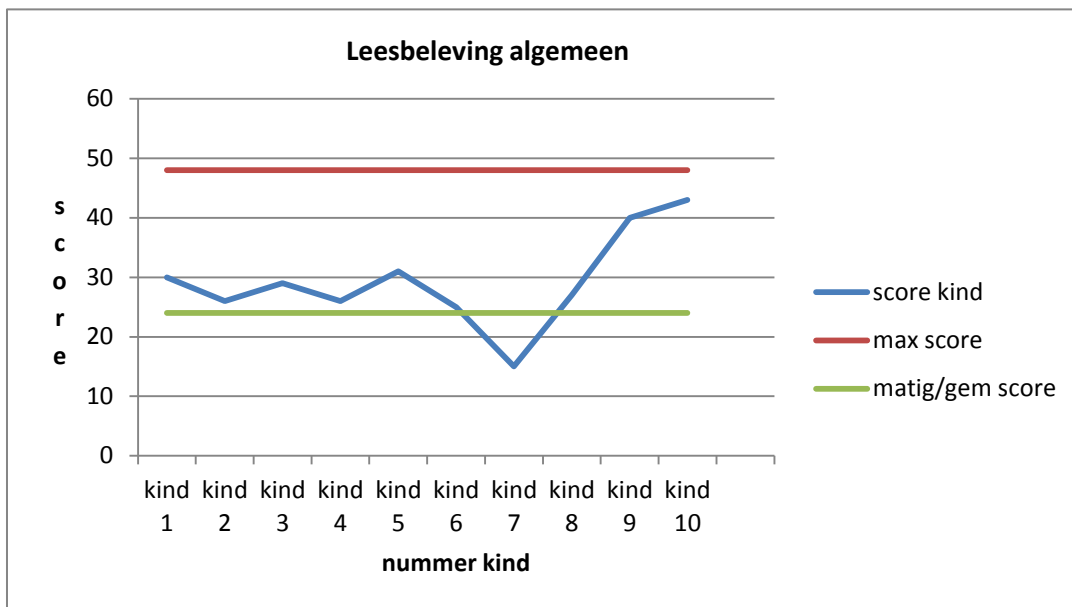
Hierna zijn de kinderen benaderd. Zij zijn meteen onderworpen aan de vragenlijst. Pas na het invullen van de vragenlijst zijn de plannen van het onderzoek aan de kinderen gepresenteerd. Dit is een bewuste keuze. Ik voorzag namelijk dat de kinderen sociaal wenselijke antwoorden zouden geven, als zij op de hoogte zouden zijn van het doel van de vragenlijst. Vervolgens hebben alle kinderen aangegeven te willen meewerken. Dit is het moment om een analyse te maken van de gegevens uit de nul-meting en te beoordelen welke kinderen kunnen deelnemen aan het onderzoek. De beoordeling is tot stand gekomen vanuit drie meetpunten:

- 1) inventarisatie leesbeleving van het individuele kind: algemeen (fig. 3a) en in de klas (fig. 3b).
- 2) observatie leesgedrag van het individuele kind in de klas tijdens het vrij-lees-kwartier (fig. 4).
- 3) inventarisatie oordeel van de ouders over het leesgedrag van het kind thuis (fig. 5).

§ 4.2. Resultaten van de nul-meting

Figuur 3a 'Leesbeleving in het algemeen' en figuur 3b 'Leesbeleving in de klas' zijn gebaseerd op de bevindingen van de inventarisatie van de leesbeleving van het individuele kind respectievelijk in het algemeen en in de klas. De bijbehorende ingevulde vragenlijst is opgenomen als bijlage 3.

In figuur 3a is te zien hoe de kinderen lezen in het algemeen beleven.

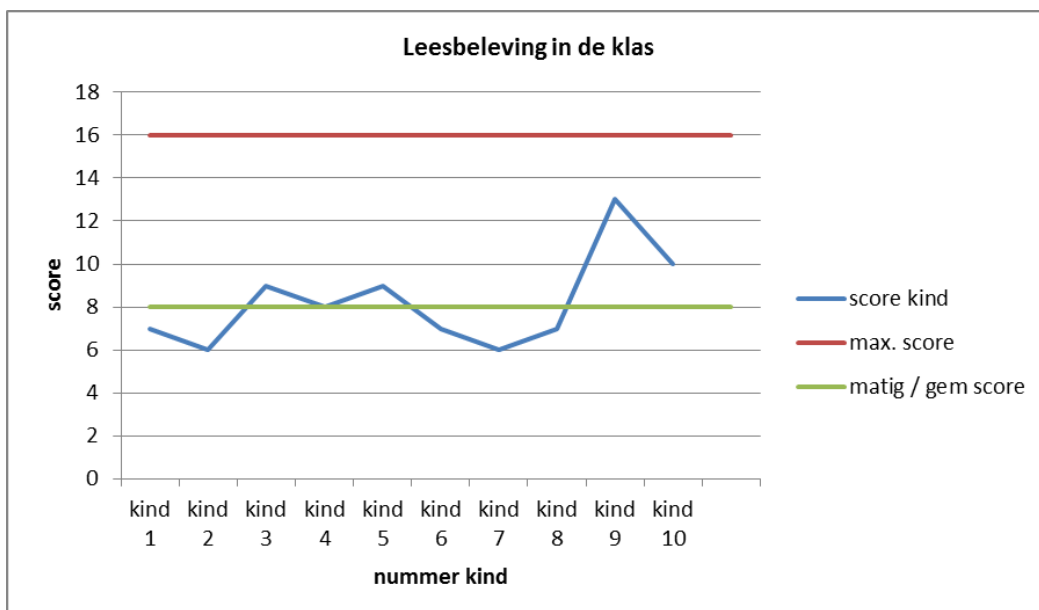
Figuur 3a.

Een maximale score duidt op een positieve leesbeleving: lezen is leuk en er wordt van genoten.

Verder laat figuur 3a zien dat:

- kind 7 (score 15) lezen beoordeelt als een weinig positieve activiteit;
- de kinderen 9 (score 40) en 10 (score 43) lezen beoordelen als een positieve activiteit;
- de overige kinderen lezen beoordelen als een redelijk positieve activiteit.

In figuur 3b is te zien hoe de kinderen 'vrij lezen in de klas' beleven.

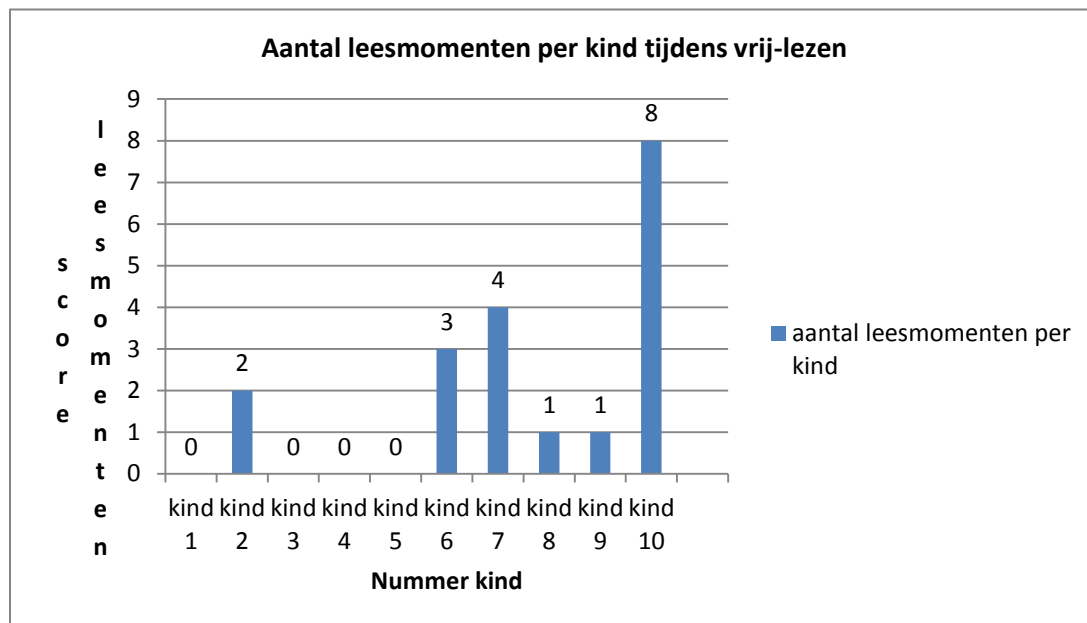
Figuur 3b.

Bij een maximale score in figuur 3b wordt lezen positief beleefd: lezen is leuk en er wordt van genoten.

Figuur 3b toont aan dat:

- de kinderen 1, 3, 4, 5, 6 en 8 zweven rond een redelijk positieve leesbeleving;
- kind 2 en 7 (beide score 6) een erg lage positieve leesbeleving hebben;
- kind 9 en 10 (respectievelijk score 12 en 10) een positieve leesbeleving hebben.

In figuur 4 is te zien hoeveel concrete leesmomenten de kinderen in het vrij-lees-kwartier hebben. Deze leesmomenten zijn in kaart gebracht vanaf het moment dat er daadwerkelijk wordt gelezen tot het einde van de gehele leestijd (vijftien minuten).

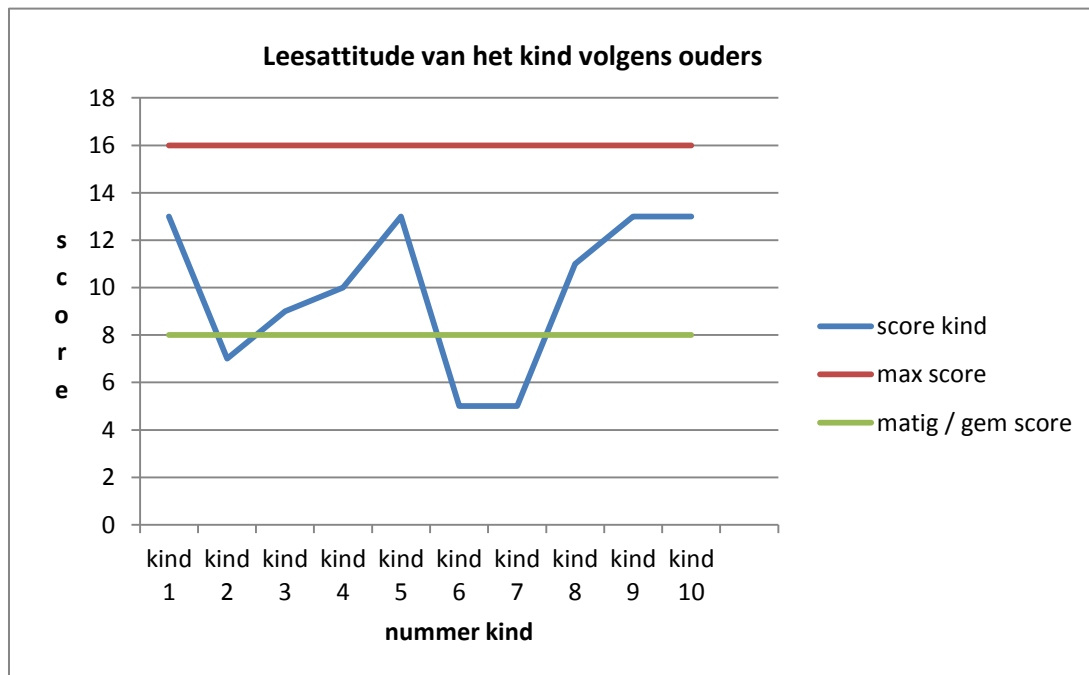
Figuur 4.

Figuur 4 en de hiermee samenhangende bijlagen 6 en 8 maken duidelijk dat:

- kind 1, 3, 4 en 5 hebben geen moment gelezen;
- kind 2 op twee momenten heeft gelezen: een maal < 1min , een maal [1-5] min.;
- kind 6 op drie momenten heeft gelezen: twee keer een stukje tekst bij een afbeelding, eenmaal < 1min.;
- kind 7 op vier momenten heeft gelezen: een maal een stukje tekst bij een afbeelding, drie keer < 1min.;
- kind 8 eenmaal heeft gelezen < 1min.;
- kind 9 gedurende het hele vrij-lees-kwartier heeft gelezen;
- kind 10 op acht momenten heeft gelezen: vier keer een stukje tekst bij een afbeelding, drie keer [1-5] min., een keer [5-10] min.

Uit bovenstaande komt naar voren dat kind 9 en 10 vrijwel de gehele leestijd hebben lezen.

Figuur 5 laat zien hoe ouders het leesgedrag van hun kind beoordelen. Hiervoor hebben ouders de vragenlijst leesgedrag van het kind thuis ingevuld.

Figuur 5.

Figuur 5 en de hiermee samenhangende bijlage 4 toont aan dat :

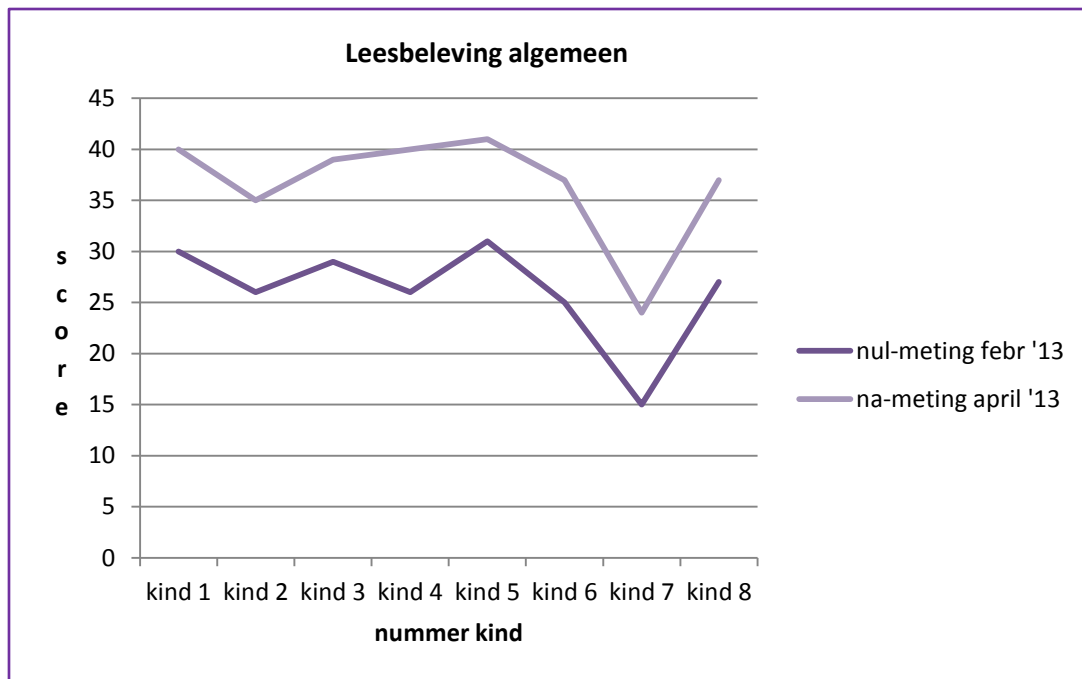
- De ouders van kind 2, 6 en 7 hun kind zeer zelden/niet zien lezen thuis;
- De ouders van kind 5, 9 en 10 hun kind regelmatig zien lezen thuis.

De nulmeting maakt inzichtelijk dat kind 9 en 10 over de gehele meting géén negatieve leesattitude hebben en daarmee niet voldoen aan de criteria voor deelname aan het onderzoek. Kind 1 tot en met 8 hebben een onvoldoende positieve leesattitude en komen daarom juist wel in aanmerking voor deelname aan het onderzoek.

§ 4.3 Onderzoeksresultaten

De nameting heeft na tien weken plaatsgevonden. Hieronder worden de resultaten van deze nameting per onderzoeksdeelvraag gepresenteerd.

De eerste deelvraag luidt: “Is er een positieve verandering in de leesbeleving van de zwakke lezers?”. Voor de beantwoording van deze deelvraag is opnieuw de ingevulde vragenlijst voor de inventarisatie van de leesbeleving in het algemeen van het individuele kind bij de kinderen afgenomen. Het resultaat is zichtbaar in figuur 6a. Het figuur komt overeen met bijlage 3.

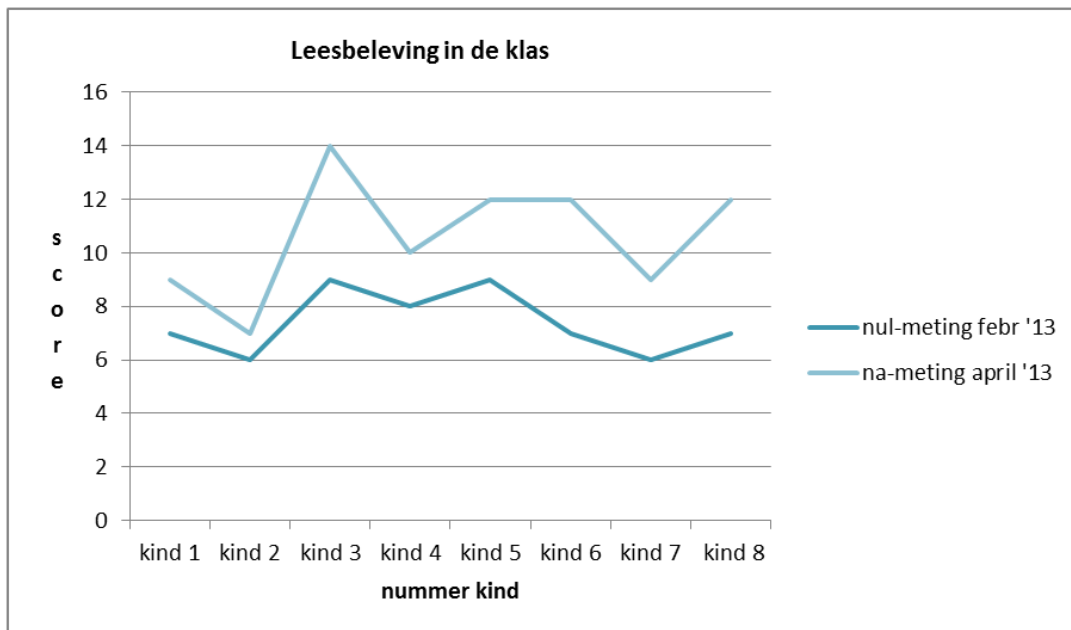
Figuur 6a.

De inventarisatie van de leesbeleving in het algemeen van het individuele kind toont het volgende aan:

- Op de vraag: "Hou je van boeken?" (vraag 1), zijn zeven van de acht kinderen meer van boeken gaan houden. Twee van deze kinderen gaven bij de nulmeting aan niet van boeken te houden, nu juist wel. Voor een kind is de liefde voor boeken gelijk gebleven;
- Op de vraag: "Geniet je van lezen?" (vraag 2), geven alle kinderen een positiever antwoord dan bij de nu-meting;
- "Vrij lezen in de vrije tijd" (vraag 3 en 4) is voor 5 kinderen nog niet aan de orde. Drie kinderen geven aan hier positiever in te staan;
- Lezen wordt door niemand als leukste activiteit beschouwd: er zijn nog altijd meer andere dingen te doen die leuker worden gevonden (Vraag 5);
- zeven van de acht kinderen geven bij de nameting aan dat lezen hen minder snel verveeld dan bij de nulmeting. Voor 1 kind is er geen verandering opgetreden (vraag 6);
- De tijd die kinderen besteden aan lezen is voor zes kinderen gelijk gebleven. Twee kinderen besteden hier nu meer tijd aan (vraag 7);
- Zes kinderen zijn bezoeken aan de bibliotheek leuker gaan vinden (vraag 10);
- Alle kinderen zijn het praten over boeken meer gaan waarderen (vraag 11);
- Vier kinderen hebben 'praten over boeken' van *niet leuk* naar *heel leuk* beoordeeld;
- Drie kinderen hebben 'praten over boeken' van *niet leuk* naar *leuk* beoordeeld;
- Eén kind heeft 'praten over boeken' van *niet zo leuk* naar *leuk* beoordeeld;
- Ondanks dat zeven van de acht kinderen er positiever in staat om later waarschijnlijk vaker een boek te gaan lezen is hier één kind zeker van overtuigd.

Het is zichtbaar dat de *waardering* voor boeken en lezen bij alle kinderen is toegenomen. Opvallend is de sterke waardering die er is ontstaan voor het *praten over boeken*. De kinderen zijn over het algemeen niet meer tijd gaan besteden aan lezen in de vrije tijd.

Voor de beantwoording van de eerste deelvraag is tevens de vragenlijst voor de inventarisatie van de leesbeleving in de klas van het individuele kind opnieuw bij de kinderen afgenomen. Het resultaat is zichtbaar in figuur 6b. Het figuur komt overeen met bijlage 3.

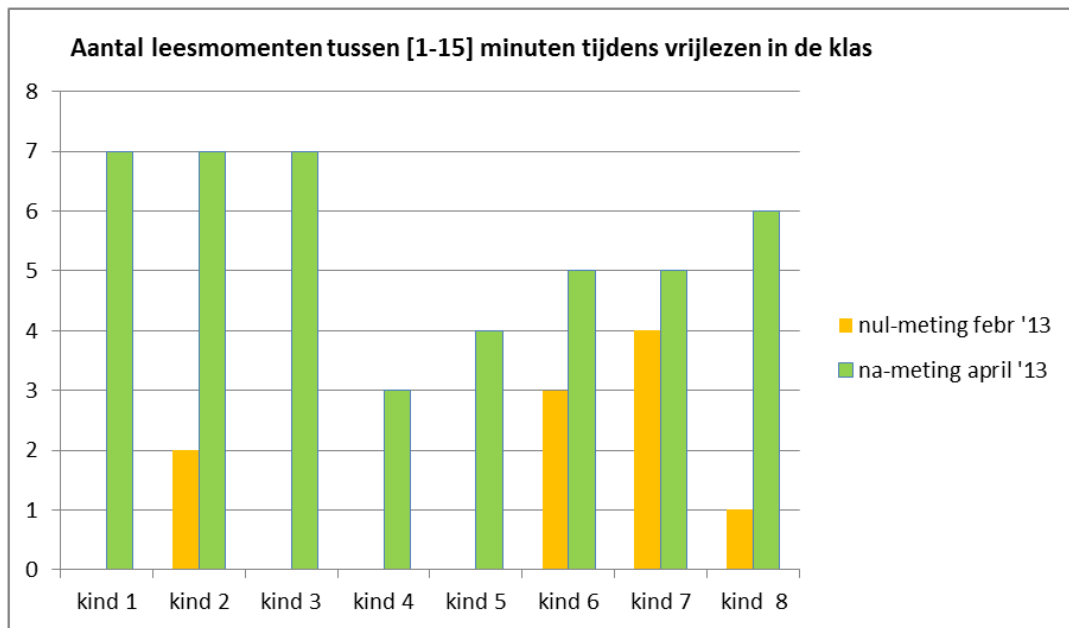
Figuur 6b.

De inventarisatie van de leesbeleving in de klas van het individuele kind toont het volgende aan:

- Op de vraag: “Wat vind je van vrij-lezen in de klas?” (vraag 1), is op kind vijf na, de waardering hiervoor bij alle kinderen gestegen;
- Vijf kinderen lezen voorheen vanuit verplichting, maar geven nu aan dat zij dit nu vrijwel niet meer of niet doen vanuit verplichting. Drie kinderen lezen nog steeds uit verplichting (vraag 2).
- Hoewel de helft van de kinderen vaker kiest voor een boek, hebben de anderen hier hun voorkeur niet voor (vraag 3)

Geconcludeerd kan worden dat het plezier dat wordt beleefd aan vrij lezen in de klas is duidelijk is toegenomen. De meeste kinderen lezen nu niet meer zozeer vanuit een verplichting en de helft van hen kiest vaker voor een boek.

De tweede deelvraag luidt: “Is er een positieve verandering in de leesattitude zichtbaar tijdens het vrij-lees-kwartier?”. Voor de beantwoording van deze deelvraag heeft er wederom een open observatie plaatsgevonden van de acht individuele kinderen. Het resultaat is zichtbaar gemaakt in figuur 7. Het figuur komt overeen met bijlage 4.

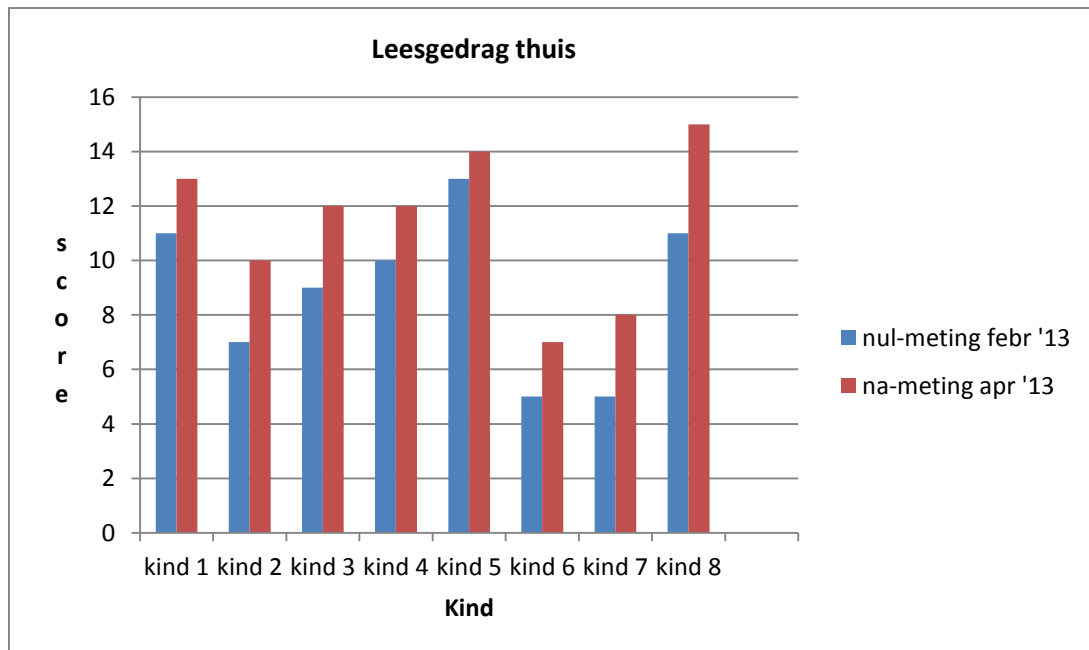
Figuur 7.

Figuur 4 en de hiermee samenhangende bijlage .. maakt duidelijk dat:

- kind 1, op zeven momenten heeft gelezen: één keer<1min, vier keer[1-5]min;
- kind 2, op zeven momenten heeft gelezen: twee keer een stukje tekst bij afbeelding, één keer< 1min, twee keer[1-5]min, één keer[5-10]min;
- kind 3, op zeven momenten heeft gelezen: één keer< 1min, één keer[1-5]min, vijf keer[5-10]min;
- kind 4, op drie momenten heeft gelezen: één keer een stukje tekst bij een afbeelding gelezen, twee keer [1-5]min;
- kind 5, op vier momenten heeft gelezen: vier keer[1-5]min;
- kind 6, op vijf momenten heeft gelezen: twee keer een stukje tekst bij afbeelding, twee keer<1min, één keer[1-5]min;
- kind 7, op vijf momenten heeft gelezen: vier keer[1-5]min, één keer[5-10]min;
- kind 8, op zes momenten heeft gelezen: zes keer[1-5] min.

Het is zichtbaar dat alle kinderen een sterke toename laten zien in het aantal leesmomeneten dat zij daadwerkelijk hebben tijdens het vrij-lees-kwartier. Hoewel de verschillen in leestijd onderling verschillend zijn, zien we wel een grotere betrokkenheid bij het boek en het lezen daarin.

De laatste deelvraag luidt: "Is er een positieve verandering in de leesattitude zichtbaar in de thuissituatie?". Voor de beantwoording van deze deelvraag is door de ouders opnieuw de vragenlijst voor de inventarisatie van 'het leesgedrag van het kind thuis' afgenomen. Het resultaat is zichtbaar in figuur 8.

Figuur 8.

Figuur 8 en de daaraan gekoppelde bijlagen 7 en 8 maken duidelijk dat:

- Zeven van de acht ouders hun kind vaker thuis zien lezen (vraag 1);
- Lezen op eigen initiatief bij 4 kinderen is toegenomen, vier kinderen doen dit, nog steeds zelden op eigen initiatief (vraag 2);
- Vier kinderen vaker in het weekend lezen (een vakantieperiode was nu niet aan de orde), het aantal leesmomenten in het weekend bij vier kinderen gelijk is gebleven (vraag 3);
- Vijf kinderen minder aanmoediging nodig hebben om te gaan lezen, bij drie kinderen is dit gelijk gebleven. (vraag 4).

Hoofdstuk 5

Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk geeft in de eerste plaats antwoord op de vraagstelling door koppeling van de resultaten van het onderzoek en relevante literatuur. Vervolgens vindt er een verantwoording van de onderzoeksmethodologie plaats. Ten slotte worden er aanbevelingen voor de lespraktijk gegeven.

§ 5.1 Conclusies

Om de eerste deelvraag: *“Is er een positieve verandering in de leesbeleving van de zwakke lezers?”* te kunnen beantwoorden, is er na de nulmeting en het uitvoeren van de tien leesinterventies opnieuw een vragenlijst door de kinderen ingevuld. Deze vragenlijst geeft de waardering aan die de kinderen hebben voor het lezen van boeken, het plezier dat zij er al dan niet aan beleven en de tijd die zij hieraan besteden.

De data bij de beantwoording van deze deelvraag (zie hst 4, fig. 6a en 6b, bijlage 3) geeft aan dat de leesbeleving van alle kinderen is toegenomen. Dit geldt voor zowel de leesbeleving in het algemeen als de leesbeleving in de klas. Uit analyse van de nameting blijkt dat zeven van de acht kinderen boeken meer zijn gaan waarderen. Twee van hen hielden bij aanvang van het onderzoek niet zo van boeken, bij de nameting zijn zij er wel positief over . Een kind hield helemaal niet van boeken, maar geeft nu aan hier wel van te houden. De vraag of je kunt genieten van lezen beaamt alle kinderen. Liefde voor boeken en het kunnen genieten van lezen vormen twee zeer belangrijke voorwaarden om daadwerkelijk te gaan lezen in de praktijk. In dit kader zegt Walta: *“Als kinderen met plezier en interesse lezen, gaan ze meer en beter lezen”* (2011).

De transfer naar de praktijk is echter een grote stap. Dit blijkt uit de meting aan de tijd die wordt besteed aan vrij-lezen: deze is bij slechts twee personen toegenomen. Op de vraag: *“Denk je dat je later boeken gaat lezen?”*, antwoordt maar één kind positief overtuigd. Dit is begrijpelijk, aangezien er niet van kan worden uitgegaan dat er een transfer naar de praktijk plaatsvindt na tien leesinterventies. Om de overgang naar de praktijk te bewerkstelligen is er meer tijd en aandacht nodig voor de inzet van leesinterventies.

Zeer opvallend in deze data is de toegenomen waardering bij alle kinderen voor het ‘praten over boeken’. Bij iedere leesinterventie is hier veel aandacht voor geweest door de presentatie en het bekijken van boeken, waarna ervaringen over de boeken met elkaar werden gedeeld. Chambers noemt in *Leren lezen, blijven lezen!* (2003) deze aspecten als basis voor de invulling van de leesinterventies (2003). De toegenomen waardering voor het praten over boeken is een positieve ontwikkeling op de weg naar positieve leesattitude.

Voor het beantwoorden van de deelvraag: *“ Is er een positieve verandering in leesattitude zichtbaar tijdens het vrij-lezen-kwartier?”* hebben open observaties plaatsgevonden. De data bij de beantwoording van deze deelvraag (zie hst 4, Fig.7) geeft aan dat de kinderen een betere leesattitude hebben ontwikkeld. Tevens geven alle kinderen aan vaker te lezen dan bij de eerste meting. Dit kan komen doordat de kinderen tijdens de leesinterventies geleerd hebben hoe je een boek kiest dat bij je past. Bij de nameting hadden enkele kinderen al een boek bij zich, waardoor niet was na te gaan hoe ze specifiek voor dit boek hadden gekozen.

Gedurende de onderzoeksperiode is ervoor gezorgd dat er in de klas een actueel, ruim en divers boekenaanbod aanwezig was. Walta (2011) meent in dit kader dat de kwaliteit van de leesbevordering in belangrijke mate afhankelijk is van de aanwezigheid van aantrekkelijke en eigentijdse kinderboeken. Wellicht heeft het ruime aanbod van boeken in de klas een positief effect op de boekkeuze en daarmee op het leesgedrag van de kinderen. Figuur 6b laat zien dat de kinderen meer plezier beleven aan het lezen in de klas dan voorheen.

Hoewel er door een onafhankelijk persoon kritisch is gekeken naar de beoordeling van het leesgedrag van de kinderen, kan er een kanttekening geplaatst worden. Het is namelijk mogelijk dat de kinderen in de loop der tijd geleerd hebben om zich beter te richten op het lezen. Dit kan een vanzelfsprekende ontwikkeling zijn die kinderen doormaken. Tijdens de observatie was namelijk zichtbaar dat andere kinderen in de klas ook meer aandacht voor het lezen hadden.

De laatste deelvraag die beantwoordt kan worden, is: *“Is er een positieve verandering in leesattitude zichtbaar in de thuissituatie?”*. Deze verandering is niet vanzelfsprekend, aangezien (zoals hierboven werd aangegeven) de transfer naar de vrije situatie, zoals thuis of op vakantie, een grote stap is. Op school verkeren kinderen immers in een rijke leesomgeving, daar is lezen aan de orde van de dag. De Leestuin, die wekelijks wordt voorzien van actueel en uitdagend leesmateriaal, blijft de kinderen uitnodigen om te gaan lezen. De mate waarin thuis gelezen wordt, hangt onder meer af van de positieve leesattitude die de kinderen hebben. Zij moeten de transfer naar lezen in de thuissituatie zelf maken. De vraag is of de acht kinderen uit de doelgroep dat gaan doen. In het onderzoek geven de ouders aan dat zeven van de acht kinderen thuis vaker lezen. De helft van de kinderen leest nu ook vaker op eigen initiatief. Vijf kinderen hebben nu minder aanmoediging nodig om te gaan lezen. Door de leesinterventies is er dus een positieve verandering in leesattitude in de thuissituatie waarneembaar.

Met de antwoorden op de deelvragen kan de centrale vraag positief worden beantwoord. Leesbevorderende activiteiten hebben inderdaad een positieve effect op de verandering van de leesattitude bij zwakke lezers in groep 4 die nauwelijks plezier beleven aan lezen. De bevindingen van leesdeskundigen over de positieve effecten van leesbevorderende activiteiten worden door dit praktijkonderzoek bevestigd.

De aard van de interventies is hierin bepalend geweest. Het doel van de samenstelling van de interventies is de kinderen op diverse manieren met boeken bezig te laten zijn. Hiernaast zijn de items van de leescirkel van Chambers (§2.6) steeds het uitgangspunt geweest van waaruit de interventies werden samengesteld.

Aan het enthousiasme waarmee de kinderen wekelijks deelnamen aan de interventies en de betrokkenheid waarmee zij verwerkingsopdrachten uitvoerden, was te merken dat er plezier werd beleefd aan het werken met boeken. Dit was het grootste effect dat kon worden bereikt.

Een andere succesfactor die van belang is voor het behalen van dit resultaat, is de aanwezigheid van de Leestuin. Plezier ervaren aan lezen gaat het beste in een goede leesomgeving; een rustige, sfeervolle en gezellige plek waar je jezelf kunt terugtrekken en met je boek bezig kan zijn. De leerkrachten gaven aan dat de kinderen dagelijks op eigen initiatief wilden gaan lezen in de Leestuin: hier was de Leestuin voor bedoeld.

§ 5.2 Reflectie op de methodologie

Bij het ontwerp van het onderzoeksplan was duidelijk dat meten van (lees)gedrag moeilijk uitvoerbaar is. Voor het meten van gedrag bestaat bijvoorbeeld geen COTAN¹⁸ normering. Gedrag is immers een abstract gebied. Naar de betrouwbaarheid van het onderzoek moest daarom goed gekeken worden.

Om een reëel beeld van het werkelijke leesgedrag te krijgen is voor een open observatie gekozen, dat ten goede komt aan de validiteit van het onderzoek. Omdat hiermee empirische verschijnselen worden waargenomen, wordt deze waarneming beoordeeld door interpretaties. Dit werkt in principe nadelig voor de betrouwbaarheid. Om hier toch aan te voldoen is een onafhankelijke, externe persoon ingeschakeld om de beoordeling te geven. Dit bevordert de betrouwbaarheid van de observatie.

Theory of Reasoned Action (TRA) maakt inzichtelijk dat een gevormde mening (zie hiervoor § 3.2.2) kan worden gebruikt om antwoorden te geven op vragen uit een vragenlijst. Door deze te normeren en op twee meetmomenten op dezelfde manier te hanteren, komt het de betrouwbaarheid tegemoet. Het laten invullen van de vragenlijst door de kinderen vóórdat zij weten waar de vragenlijst op doelt, zorgt voor betrouwbaarheid van de antwoorden. Bij de nameting was dit niet het geval: dit was ook niet mogelijk. Toch wordt er niet aan de betrouwbaarheid van de antwoorden getwijfeld, aangezien tijdens de interventies is waargenomen met welke betrokkenheid en enthousiasme werd deelgenomen aan de activiteiten, de verwerkingsopdrachten en hoe vaak de kinderen op eigen initiatief plaatsnamen in de Leestuin om zelf te gaan lezen.

¹⁸ De COTAN beoordeelt psychodiagnostische instrumenten (tests, vragenlijsten, observatieschalen enz.) met de volgende criteria: uitgangspunten van de testconstructie, Kwaliteit van het testmateriaal, Kwaliteit van de handleiding, Normen, Betrouwbaarheid, Begripsvaliditeit, Criteriumvaliditeit (Bron: www.psynip.nl)

§ 5.3 Aanbevelingen

Het gehele onderzoekstraject, vanaf de literatuurstudie tot en met het uitvoeren van het praktijkonderzoek, alsmede de conclusies die hieruit zijn getrokken, heeft tot een waardevol inzicht geleid. Het laat zien dat zwakke lezers boeken meer gaan waarderen, meer plezier beleven aan lezen en praten over boeken interessant vinden door leesinterventies. Het leesgedrag zelf wordt gerichter, kinderen lezen meer door en gaan vaker op eigen initiatief lezen, wat met name in de thuissituatie zichtbaar is. Met de constatering dat de inzet van leesbevorderende activiteiten van positieve invloed is op de leesattitude van kinderen, kan het leesonderwijs anders worden ingericht.

Het is raadzaam dat leesbevorderende activiteiten samengaan met het technisch- en begrijpendleesonderwijs. Deze laatste twee staan niet langer op zichzelf. Het droge oefenen van technische leesvaardigheid en de saaie begrijpendleesactiviteiten leveren weinig op. Juist in onze opbrengstgerichte onderwijscultuur moet gekeken worden naar wat daadwerkelijk winst genereert. Plezier en enthousiasme voor boeken vormen de pilaren waarop technisch- en begrijpendleesonderwijs steunen.

Hier ligt een mooie taak voor de leescoördinator en de leerkracht van de klas: het aanwenden van de kracht van leesinterventies om de leesbeleving van kinderen te bevorderen. Door presentatie van dit praktijkonderzoek en haar behaalde resultaten hoopt de onderzoekerde haar collega's deelgenoot te maken van deze visie. Als leescoördinator met haar expertise op het gebied van lezen en leesbevordering wil zij haar collega's begeleiden en ondersteunen om hen zelf te laten ervaren wat de kracht van leesbevordering in het leesonderwijs is.

De onderzoeker pleit tevens voor het behoud van de tijdelijk gecreeerde Leestuin. Het effect dat de aanwezigheid van de Leestuin heeft op het leesgedrag van de kinderen kan niet onderschat worden, gezien de populariteit en de vrijwel continue bezetting hiervan.

Tot slot wil de onderzoeker aangeven dat in dit onderzoek de *Reading Environment* van de kinderen niet is meegenomen. De impact van de leefomgeving van het kind is van dusdanig grote invloed op de leesattitude van het kind, dat hier niet aan voorbij mag worden gegaan (zie §6.1). Ook hier ligt een taak voor de leescoördinator en leerkracht voor het verkrijgen van een positieve leesattitude bij jonge kinderen.

Hoofdstuk 6

Evaluatie van het onderzoek

Dit hoofdstuk is een evaluatieverslag van mijn onderzoeksperiode. Hierin reflecteer ik in de eerste plaats op mijn persoonlijke ontwikkeling en daarnaast op het verloop van het onderzoek. Ten slotte blik ik vooruit, waarbij ik mijn toekomstwens weergeef.

§ 6.1 Evaluatie en reflectie

Het proces van (leren) lezen heeft altijd al mijn aandacht getrokken en het blijft me boeien. De mogelijkheid om me hierin op masterniveau te verdiepen en me daardoor deskundig te maken, heeft me gedurende de studieperiode enthousiast en gemotiveerd gehouden. Denken en kijken vanaf een hoger niveau en vanuit een diepere betekenis evenals reflecteren en onderzoekend leren hebben steeds centraal gestaan gedurende de opleidingstijd. Het proces van theorieën bestuderen, met elkaar vergelijken en aan elkaar koppelen, vandaaruit kijken naar het handelen in de praktijk en het vormen of bijstellen van de eigen visie, heeft zich diep in mij geworteld. Misschien is dit wel de meest waardevolle vaardigheid die de Masteropleiding me heeft geleerd. Het denken op deze manier maakt me kritisch en dat zie ik als een kwaliteit. Het zorgt ervoor dat ik niet alles klakkeloos voor waar aanneem. Breder kijken, ruimer denken en reflecteren op het handelen is nu mijn norm. Ik ben me ervan bewust dat ik op een hoger niveau kan denken. Dit heeft een positieve uitwerking op mijn pedagogisch en didactisch handelen. Ik ervaar deze ontwikkelingen absoluut als meerwaarde. Dit is het uitgangspunt vanwaaruit ik wil blijven werken aan mijn persoonlijke en vakinhoudelijke ontwikkeling.

De opleiding heeft me een brede kennisbasis verschaft. De uitvoering van het praktijkonderzoek heeft geleid tot veel theoretische inzichten. Er wordt veel geschreven en gepubliceerd over lezen en de ontwikkeling daarvan, je verdrinkt makkelijk in deze grote hoeveelheid informatie. Ik heb geleerd om selectief te zijn in de keuze voor literatuur. De koppeling hiervan met de praktijk blijft een boeiend proces. Hoe moeilijk was het om vanuit overtuiging, wilskracht en gedrevenheid veranderingen te bewerkstelligen in de praktijk. Dit vraagt om draagvlak. Communicatie en samenwerking zijn hierbij van groot belang. Dit is een leerpunt voor mij geweest. Het zit in mijn aard om zaken zelf aan te pakken en anderen daar zo min mogelijk mee te belasten. Ik heb geleerd dat het anders werkt. In iedere organisatie staan communicatie, openheid van zaken en mensen betrekken bij plannen door samenwerking voorop. Dit heb ik onder andere bij het opzetten van de Leestuin ondervonden. Mijn prachtige plan dacht ik voldoende gecommuniceerd te hebben, toch werd dit door enkele collega's anders ervaren. Dit leidde tot weerstand tegen de Leestuin. Ik heb mijn aanpak hierin veranderd en dat gaf een positief resultaat, net zoals de Leestuin uiteindelijk is geworden. Het succes is groot.

Het uitnodigende effect dat de Leestuin zichtbaar heeft op het leesgedrag van vele kinderen, maakt me trots. De vele positieve reacties van ouders, mondeling of via de mail hebben mij gesterkt tijdens de onderzoeksperiode, die ondanks al het plezier dat het me heeft gegeven ook erg inspannend en tijdrovend is geweest.

Het praktijkonderzoek is organisatorisch gezien gelopen zoals ik had gepland. Het duidelijke tijdspad en de planning van de interventies vóór aanvang van het onderzoek zijn hierin bepalend geweest. Weten waar je naartoe werkt, is immers van belang. De vragenlijsten en de informatiebrieven voor de ouders lagen klaar. De Leestuin kon geopend worden. De voorbereiding was rond, dat heeft me rust en duidelijkheid gegeven. Hierdoor kon ik alle aandacht schenken aan de uitvoering van het onderzoek.

Een aandachtspunt in de voorbereiding op de verwerking van de onderzoeksresultaten, is het werken met grafieken en tabellen geweest. Hoewel ik getracht heb om de data zo overzichtelijk mogelijk weer te geven, had ik mezelf vooraf meer moeten verdiepen in de mogelijkheden hiervan. Ik had de data graag professioneler gepresenteerd. Inhoudelijk gezien had ik het onderzoek graag breder willen aanpakken. Binnen de tijd die staat voor onderzoek is dat helaas niet mogelijk geweest. Tijdens de theoretische verdieping merkte ik op dat ik de *Reading Environment* van de kinderen uit het onderzoek had willen meenemen. Het ecologische systeem waarin een kind functioneert, heeft namelijk een dusdanig grote invloed op de leesattitude van het kind, dat we hier eigenlijk niet omheen kunnen. Helaas kon ik dit aspect niet meenemen in het onderzoek, aangezien het onderzoek dan te groot zou worden. Toch houdt dit me bezig. Ik voel de behoefte om leesbevordering breder en ruimer neer te zetten en de school, leerkrachten, ouders en peergroep te betrekken bij de ontwikkeling van leesplezier bij onze kinderen. Niet alleen ten aanzien van de zwakke lezers, waarop dit onderzoek zich heeft gericht, maar ook in het kader van ontlezing¹⁹. De Vylder (2009) geeft in haar onderzoek aan dat de leesattitude van kinderen rond hun zesde leerjaar afneemt. Haar onderzoek bevestigt hoe cruciaal een positieve leesomgeving is voor de leesattitude van kinderen en van hoeveel invloed deze is in de strijd tegen ontlezing. Ik sluit het niet uit dat ik hierin in de toekomst energie ga steken. Dan vanuit een open, transparante houding en met betere communicatie. Het samenwerken met een leesconsulent van de schoolbibliotheek is hierbij noodzakelijk.

Plannen voor de toekomst zijn er overigens te over. Binnen mijn werksetting en wellicht in een andere setting, hoop ik dat ik van betekenis kan zijn met mijn leesexpertise. Hiervoor zal ik me zichtbaar moeten opstellen. Dat wil ik ook: zichtbaar zijn en aanspreekbaar voor collega's, om mijn deskundigheid met hen te delen om samen tot beter onderwijs te komen. Ik wil me blijven scholen op leesgebied, de kennisontwikkeling is immers van dynamische aard, zo ook mijn ontwikkelingsproces.

Men kan zich pas ontwikkelen als dit gebeurt vanuit motivatie en plezier. Dat heeft dit onderzoek ten aanzien van het leren lezen aangetoond. Uiteindelijk vormt plezier altijd de basis om tot leren te komen. Dit lijkt een open deur, toch zijn we geneigd om in te zetten op pure training, waarbij we vaak voorbij gaan aan de basis 'plezier ervaren aan..'. Het is belangrijk dat we ons hiervan bewust van blijven in de didactische aanpak.

¹⁹ Ontlezing is het minder lezen van boeken in het algemeen. (Bron: wikipedia.org)

§ 6.2 Tot slot

De impact van de eigen leesmotivatie en leesattitude van de leerkracht op de leerling is indrukwekkend. Haar houding is van grote invloed op de leesmotivatie van de kinderen in de klas. Je kunt niet (door-)geven, wat je zelf niet ontwikkeld hebt (Appelgate & Dekonty Applegate, 2004). Over lezen, leesontwikkeling en het samengaan hiervan met leesbevordering, blijf ik enthousiast. Met dit meesterstuk hoop ik anderen te inspireren om te werken aan leesbevordering en leesplezier. Het enthousiast maken van anderen lukt alleen wanneer je dat gevoel zelf beleeft: nou... dat zit bij mij wel goed!

Literatuurlijst

Applegate, A.J. & Applegate, M.D. (2004). The peter Effect: Reading habits and attitudes of preservice teachers. *Reading Teacher*, 57 (6), 554-563.

Atwell, N. (2007). *How To Help kids Become Skilled, Passionate, Habitual critical Readers*. USA: Scholastic Inc.

Bonset, H., & Hoogeveen, M. (2009). *Lezen in het Basisonderwijs. Een inventarisatie van empirisch onderzoek naar begrijpend lezen, leesbevordering en fictie*. Enschede: SLO.

Chambers, A. (2002). *De leesomgeving: Hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten*. Den Haag: Biblion.

Chambers, A. (2002). *Vertel eens: Kinderen, lezen en praten*. Den Haag: Biblion.

Chambers, A. (2003). Map "Villa Verdieping", basisdeel rood. Assen: Educatieve Uitgeverij Maretak.

Clark, C., & Rumbold, K. (2005). *Reading for pleasure: a research overview*. London: National Literacy Trust.

Cloïn, m., Kamphuis, C., Schols, M., Tiessen – Raaphorst, A. & Verbeek, D. (2011). *Nederland in beeld. Tijdsbestedingsonderzoek in Nederland vergeleken met die in 15 andere Europese landen*. Sociaal en Cultureel Planbureau. Den Haag.

Coillie, J, van. (1999). *Leesbeesten en Boekenfeesten. Hoe werken met kinder- en jeugdboeken*. Den Haag: Biblion

De bibliotheek op school. (z.d.). *Over de bibliotheek op school*. geraadpleegd op 31 december 2012, van <http://debibliotheekopschool.nl>

Dijkum, C, van. (z.d). Actie-onderzoek. Geraadpleegd op 12 januari 2013, van <http://www.groepsdynamiek.nl>

Graindourze, L. (2002). Het niveauleren herdacht: een andere visie op leesbevordering. *Caleidoscoop*, 14 (4), 10-14.

Houtveen, T. (2011, 8 november). Hoe ziet goed leesonderwijs eruit. [Powerpoint]. Geraadpleegd op 22 december 2012, van <https://congres.lezen.nl>

Inspectie van Onderwijs (2012). *Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs*. Utrecht: Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap.

Jansen, m. (2008). *Leesniveau zegt niets over leesplezier*. geraadpleegd op 3 januari 2013, van [http:// www.kennislink.nl](http://www.kennislink.nl)

Marzano, R. J., Pickering, D., Pollock, J. E. (2009). *Wat werkt in de klas. Research in actie*. (2^e druk) Middelburg: Drukkerij Meulenberg.

Meelissen, M.R.M., Netten, A., Drent, M., Punter, R.A., Droop, M. & Verhoeven, L. (2012): Mullis, Martin, Foy & Drucker (2012). *PIRLS- en TIMSS-2011. Trends in leerprestaties in Lezen, Rekenen en Natuurwetenschappen*. Radboud Universiteit Nijmegen en Universiteit Twente.

Meijer, G., Pilon, H. & Smit, A. (2011). *Het plezier in lezen staat voorop. Handleiding voor het organiseren van leesbevorderingsnetwerken*. Kunst van Lezen.

Mol, S. & Bus, A. (2011). Een vroeg begin is het halve werk. De rol van vrijetijdslezen in de taal- en leesontwikkeling van kinderen en jongeren. In D. Schram (Red.), *Waarom zou je (nú) lezen? Nieuwe inzichten over de functies van lezen*. (pp.91-110). Delft: Eburon.

Nationaal expertisecentrum Leerplanontwikkeling. (z.d.). *Leesbevordering*. Geraadpleegd op 20 december 2012, van <http://www.slo.nl>

Oberon. (2012). *Leesbevordering in het Basisonderwijs. Een onderzoek naar actualiteiten en toekomstperspectief*. Amsterdam: Stichting Lezen.

Smits, A. E. H., & Braams, T. (2006). *Dyslectische kinderen leren lezen: Individuele, groepsgewijze en klassikale werkvormen voor de behandeling van leesproblemen*. Amsterdam: Boom.

Stalpers, C. (2011). *Waarom zou je lezen? Een empirisch onderzoek naar motieven voor het lezen van narratieve teksten*. In D. Schram (Red.), *Waarom zou je (nú) lezen? Nieuwe inzichten over de functies van lezen*. (pp.33-54). Delft: Eburon.

Stichting lezen. (2012). *Samen werken aan een sterke leescultuur*. Beleidsvoornemens van Stichting Lezen voor de cultuurplanperiode 2013-2016. Amsterdam: Stichting Lezen.

Stokmans, M. (2009). **De invloed van literatuuronderwijs op de leesattitude.** *Levende Talen*, 10 ,(2), 35-43

Stokmans, M. (2011). Lezen in onze steeds veranderende samenleving: Noodzaak en stimulering. [Powerpoint]. Geraadpleegd op 22 december 2012, van <https://congres.lezen.nl>

Tellegen, S. & Catsburg, I. (1987). *Waarom zou je lezen?* Groningen: Wolters-Noordhoff.

Thiel, S. van. (2010). *Bestuurskundig Onderzoek, een methodologische inleiding.* Geraadpleegd op 12 januari 2013, van <http://www.studiesamenvattingen.nl>

Vereniging van Letterkundigen. (z.d.) *AVI loslaten.* Geraadpleegd op 31 december 2011, van [http:// www.vvl.nu](http://www.vvl.nu)

Verhoeven, N. (2007). *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs.* Amsterdam: Boom onderwijs.

Vernooy, K. (2001). Leerlingen worden lezers door te lezen! Stillezen warm aanbevolen. *Leesgoed*, 2001(3), 126-129

Vries, N. de (2007). Lezen we nog? Een inventarisatie van onderzoek op het gebied van lezen en leesbevordering. Amsterdam: Stichting Lezen.

Vylder, A. (2009). *Leidt voorlezen tot een betere leesattitude? Een quasi-experimenteel onderzoek in het zesde leerjaar van het basisonderwijs.* Afstudeerscriptie aan het Instituut voor Onderwijs- en informatiewetenschappen. Antwerpen: Universiteit van Antwerpen.

Walta, J. (2011). *Open Boek. Handleiding leesbevordering.* Eindhoven: Kinderboekwinkel de Boekenberg.

Werkgroep Jeugdboeken (2008). *AVI loslaten.* Amsterdam: Vereniging van Letterkundigen.

Bijlage 1

Brief aan ouders:
introdactie op het onderzoek en
verzoek tot toestemming voor
deelname aan onderzoek.

Geachte ouders van

Het is alweer anderhalf jaar geleden dat uw kind, in groep 3, een start maakte met het officiële Leren Lezen. Dagelijks wordt er op school hard gewerkt om het technische leesniveau van de kinderen verder te doen ontwikkelen, zodat het begrijpend lezen meer zijn intreden kan gaan doen. Door al dit harde werken vergeten we vaak waar het om draait bij het leren lezen; namelijk het **plezier beleven in lezen**. Pas wanneer een kind heeft ervaren dat lezen leuk is en het hem/haar plezier geeft zal het kind meer gaan lezen. Juist het meer gaan lezen is van groot belang voor de ontwikkeling van het technische en begrijpend lezen. Onderzoek wijst uit dat kinderen die een goede leesontwikkeling door hebben gemaakt, betere kansen hebben om zichzelf in het voortgezet onderwijs te ontwikkelen; waardoor betere kansen op de arbeidsmarkt ontstaan. Dit is juist wat we willen voor onze kinderen!

Vanwege mijn grote interesse in proces van Leren Lezen, ben ik anderhalf jaar geleden gestart met een specialisatie op dit gebied en hiermee met de opleiding Master Special Education Needs (Speciale onderwijszorg, op het gebied van lezen). Het aankomende half jaar zal ik voornamelijk besteden aan mijn afstudeeronderzoek. Dit onderzoek gaat zich richten op de effecten die het inzetten van Leesbevordering heeft op de leesmotivatie van het kind. Leesbevordering gaat er vanuit dat wanneer je als leerkracht boeken bij kinderen op een uitdagende, prikkelende en leuke manier onder de aandacht brengt, kinderen leesplezier gaan ervaren. Deze positieve ervaring zal ertoe leiden dat kinderen *vanuit zichzelf vaker en meer zullen gaan lezen*. Deze oefening: het lezen, die zó van belang is!

De uitvoering van mijn onderzoek zal plaats gaan vinden in groep 4, in de periode van half februari tot half april. Hiervoor zal ik in de groep leuke, uitdagende, verrassende en leerzame activiteiten verrichten. Tevens wil ik, gedurende deze tien weken, specifiek met een groepje van 6 tot 8 kinderen aan leesbevordering gaan werken. Welke kinderen dat zullen zijn is nu nog niet geheel duidelijk.

Om dit duidelijk te krijgen houd ik een enquête onder kinderen uit groep 4. Ook wil ik een beeld schetsen van de leesomgeving in gezinnen thuis.

Graag wil ik u hartelijk vragen om medewerking te verlenen aan mijn onderzoek!

Wat vraag ik van u?

Zou u enkele vragen willen beantwoorden die ik u stel over het leesgedrag van uw kind thuis. Voor iedere vraag staat een rondje dat u aan kunt vinken. U kunt steeds één antwoord kiezen. Het antwoord dat u kiest wordt niet beoordeeld op goed of fout. Er is namelijk niets goed of fout in deze. Het gaat om het beeld dat u geeft van het leesgedrag thuis van uw kind.

Uiteraard zijn alle gegeven strikt persoonlijk voor mijn beeldvorming en zullen alle gegevens volkomen anoniem verwerkt worden. Beeldopnamen worden vernietigd.

Nu kan het zijn dat uw kind uitgekozen wordt om mee te werken aan mijn onderzoek. Een tweede vraag die ik u dan ook wil stellen is of u toestemming geeft dat ik *mogelijk* gedurende de onderzoeksperiode van acht weken met uw kind, in groepjes van drie, mag werken aan het vergroten van het leesplezier. Concreet betekent dit dat dan wekelijks ongeveer twee keer een half uur plaatsvindt. De tijdstippen waarop ik met de kinderen zal werken zijn gelijktijdig met leesactiviteiten in de klas. Hierdoor vindt er geen verlies in instructie of onderwijsuren ten aanzien van andere vakken plaats. Uiteraard is dit zorgvuldig met de leerkrachten van groep 4 besproken.

Mocht u vragen hebben over het onderzoek, dan kunt u mij bellen op telefoonnummer 06-..... . Natuurlijk kunt u mij ook persoonlijk aanspreken op school.

Écht leren kan alleen maar plaatsvinden wanneer je plezier beleeft aan hetgeen je leert. Dit is ook het uitgangspunt van mijn onderzoek en van leesbevordering.

Mocht u uw kind toestemming geven om hieraan deel te nemen en mocht u kind uitgekozen worden, dan is plezier beleven aan leesactiviteiten van het onderzoek gegarandeerd!

Hartelijke dank voor uw tijd en aandacht!

Vriendelijke groet, Wendie Guffens

Het antwoordformulier mag in de bijgevoegde envelop en dan kan deze meteen op de post.

“LeesgedragThuis”

1. Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

2. Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

3. Leest uw kind in het weekend / de vakantie?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

4. Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Ik geef **wel / geen** toestemming dat mijn **zoon/dochter** (naam)
meewerkt aan het onderzoek dat het vergroten van het leesplezier tot doel heeft.

Nogmaals mijn hartelijke dank!

Plezier in lezen!

Bijlage 2

Brief aan ouders:
aankondiging start onderzoek.

Hallo ouders van

Voor de carnavalsvakantie ontving u van mij een enquête met daarbij een begeleidende brief waarin ik aangaf dat ik bezig ben met mijn afstudeeropdracht van mijn *Master Special Education Needs*, met specialisatie op Lezen. Als eerste wil ik u hartelijk danken voor de medewerking die u verleent en de kans die u mij geeft om met uw kind te mogen werken aan mijn onderzoek.

Ik zal in het kort nog eens weergeven wat mijn onderzoek inhoudt:

We merken vaak dat kinderen die wat meer moeite hebben met lezen, zoals een wat traag tempo of zelfs bij dyslectisch, niet zoveel zin hebben om te gaan lezen. Dit is logisch, want als je ergens moeite mee hebt dan kies je er niet snel voor om datgene te gaan doen; laat staan te *genieten* van lezen. Nu weten we allemaal dat lezen een fundamentele vaardigheid is in de ontwikkeling en ontwikkelingskansen van een kind. Goed kunnen lezen is dus van belang om jezelf te kunnen ontwikkelen en te scholen. Op school werken we hier hard aan. In groep 4 ligt daarom veel nadruk op het technische aspect van lezen. Dit is erg belangrijk. Juist omdat we alle pijlen richten op een goede leesteknik verliezen we de aandacht voor het plezier gemakkelijk uit het oog. Maar om leesteknik goed onder de knie te krijgen is véél vrij lezen van groot belang. Vrij lezen ga je pas doen als je hebt ervaren dat een boek lezen leuk is, het ontspanning geeft en je er plezier aan beleeft. Dit laatste noemen we *leesbevordering*. In mijn onderzoek wil ik me richten op leesbevordering bij kinderen die lezen niet (voldoende) als prettig ervaren, en daarom niet spontaan voor een boek kiezen in hun vrije tijd en alleen maar lezen omdat het moet.

Uit observaties in de klas en uit de enquête die ik met uw kind gehouden heb, blijkt dat uw kind onvoldoende plezier beleeft aan lezen. Aan mij de eer om met leuke, interessante, boeiende en leerzame interventies het leesplezier van uw kind naar boven te halen.

De leestuin

Om te kunnen genieten van boeken en lezen is het belangrijk dat je een fijne plek hebt waar je jezelf terug kunt trekken om te gaan lezen. Speciaal voor die momenten heb ik de Leestuin ontwikkeld. In de hal naast groep 4 is deze te vinden. Ik hoop dat de knusheid en de natuurlijke sfeer rust en ruimte kan geven aan het genieten van een boek.

Interventies

De komende 8 weken wil ik ongeveer 10 interventies gaan inzetten met als doel uw kind (en nog 7 anderen) plezier te laten beleven aan lezen.

Deze interventies vinden op donderdag of vrijdagochtend plaats. Dit duurt ongeveer een half uur. Afhankelijk van de interventie is er een mogelijkheid om nog 15 minuten tijd te besteden aan een verwerking van de ochtend. Er zal gewerkt worden in twee groepjes van 4 kinderen.

Ik hoop een grote variatie aan te brengen in interventies. Dit betekent dat de activiteiten meestal in de leestuin plaats zullen vinden, maar dat het ook mogelijk is dat het in de klas gebeurt of elders in de school. Het is voor mij een bewuste keuze om 8 kinderen niet teveel in een uitzonderingspositie te brengen en daarom zullen er ook activiteiten in en met de klas zelf plaatsvinden. Uiteraard vind alles in overleg met de leerkrachten plaats.

Om u zoveel mogelijk op de hoogte te stellen van de activiteiten die er plaatsvinden, krijgt u wekelijks een plan van aanpak toegestuurd ten aanzien van de activiteiten die diezelfde week plaatsvinden. Zo kunt u zien wat er gebeurt en waar we mee bezig zijn.

Het kan zijn dat uw kind een keer een opdracht krijgt voor thuis. Ik probeer dit zoveel mogelijk te beperken, maar omdat er een diversiteit aan interventies ingezet gaan worden komt het toch wel eens voor. Ik hoop dan ook van harte dat u mee zult werken aan de opdracht. Het is van belang voor de succeservaringen die uw kind wellicht gaat opdoen, in zijn/haar weg naar het verkrijgen van leesplezier.

Ik hoop voor nu, dat de informatie duidelijk is. Mochten er vragen of opmerkingen zijn, dan hoor ik dat graag. U kunt mij te allen tijde benaderen, door te mailen of me te bellen. Natuurlijk kunt u mij ook persoonlijk aanspreken.

Nogmaals hartelijke dank voor de medewerking en we zien elkaar!

Vriendelijke groet
Wendie Guffens

wendieguffens@kcdevlieger.nl

Telefoonnr: 06-28515557

Aanwezig;
ma, di groep 3

Do ochtend, vrij ochtend ivm onderzoek naar leesbevordering.

Bijlage 3

Vragenlijst van de kinderen:

- leesbeleving algemeen,
- leesbeleving in de klas.

Nulmeting en nameting.

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 1

Lezen algemeen

1. Kun je goed lezen?

- ☐ Goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Nee

2. Vind je lezen moeilijk?

- ☐ Heel makkelijk
- ☐ Makkelijk
- ☐ Moeilijk
- ☐ Heel moeilijk

Deel 1: Leesbeleving in de klas

1. Wat vind je van vrij lezen in de klas lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

2. Lees je op school omdat het van de juf moet?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3. Wanneer je voor jezelf iets mag doen in de klas, kies je er dan vaak voor om een boek te lezen?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Vaak
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Nee

4. Vind je het vervelend om voor te lezen in de klas?

- ☐ Heel vervelend
- ☐ Vervelend
- ☐ Niet zo erg vervelend
- ☐ Geen probleem

Deel 2: Leesbeleving

1 Houd je van boeken?

- ☒ Ja
- ☐ Best wel
- ☐ Niet zo
- ☐ Nee

2 Geniet je ervan om te lezen?

- ☒ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Lees je vaak als je vrij bent?

- ☐ Heel vaak
- ☒ Soms
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Helemaal niet

4 Lees je in het weekend /de vakantie?

- ☒ Ja
- ☐ soms
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

5. Zijn er veel dingen die je liever zou doen dan lezen?

- ☐ Ja, heel veel andere dingen
- ☒ Veel andere dingen
- ☐ Enkele andere dingen
- ☐ Geen andere dingen

6. Begint lezen snel te vervelen?

- ☐ Ja
- ☐ Best snel
- ☒ Niet zo snel
- ☐ Nee

7. Hoe lang lees je per dag?

- ☐ Langer dan een half uur
- ☒ Ongeveer een kwartier
- ☐ Minder dan tien minuten
- ☐ Niet

8. Vind je het leuk om iedere dag een verhaal te lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

9. Word je snel moe van lezen?

- ☐ Ja, heel snel
- ☐ Snel
- ☐ Niet zo snel
- ☐ Nee

10. Vind je het leuk om een boek uit de bieb te lenen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Best leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

11. Vind je het leuk om over boeken te praten?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

12. Wil je later veel boeken gaan lezen?

- ☐ Jazeker
- ☐ Ik denk het wel
- ☐ Ik denk het niet
- ☐ Nee

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

kind 2

Lezen algemeen

- 1 Kun je goed lezen?**
 - ☐ Goed
 - ☐ Niet zo goed
 - ☒ Helemaal niet goed
 - ☐ Nee

- 2 Vind je lezen moeilijk?**
 - ☐ Heel makkelijk
 - ☒ Makkelijk
 - ☐ Moeilijk
 - ☐ Heel moeilijk

Deel 1: Leesbeleving in de klas

- 1 Wat vind je van vrij lezen in de klas lezen?**
 - ☐ Heel leuk
 - ☒ Leuk
 - ☐ Saai
 - ☐ Heel saai

- 2 Lees je op school omdat het van de juf moet?**
 - ☒ Ja
 - ☐ Meestal wel
 - ☐ Meestal niet
 - ☐ Nee

- 3 Wanneer je voor jezelf iets mag doen in de klas, kies je er dan vaak voor om een boek te lezen?**
 - ☐ Heel vaak
 - ☐ Vaak
 - ☐ Niet zo vaak
 - ☒ Nee

- 4 Vind je het vervelend om voor te lezen in de klas?**
 - ☐ Heel vervelend
 - ☒ Vervelend
 - ☐ Niet zo erg vervelend
 - ☐ Geen probleem

Deel 2: Leesbeleving

1 Houd je van boeken?

- ☐ Ja
- ☒ Best wel
- ☐ Niet zo
- ☐ Nee

2 Geniet je ervan om te lezen?

- ☐ Ja
- ☒ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Lees je vaak als je vrij bent?

- ☐ Heel vaak
- ☒ Soms
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Helemaal niet

4 Lees je in het weekend /de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ soms
- ☒ Meestal niet
- ☐ Nee

5 Zijn er veel dingen die je liever zou doen dan lezen?

- ☐ Ja, heel veel andere dingen
- ☒ Veel andere dingen
- ☐ Enkele andere dingen
- ☐ Geen andere dingen

6 Begint lezen snel te vervelen?

- ☐ Ja
- ☐ Best snel
- ☒ Niet zo snel
- ☐ Nee

7 Hoe lang lees je per dag?

- ☒ Langer dan een half uur
- ☐ Ongeveer een kwartier
- ☐ Minder dan tien minuten
- ☐ Niet

8 Vind je het leuk om iedere dag een verhaal te lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☒ Saai
- ☐ Heel saai

9 Word je snel moe van lezen?

- ☐ Ja, heel snel
- ☐ Snel
- ☒ Niet zo snel
- ☐ Nee

10 Vind je het leuk om een boek uit de bieb te lenen?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Best leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

11 Vind je het leuk om over boeken te praten?

- ☒ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

12 Wil je later veel boeken gaan lezen?

- ☐ Jazeker
- ☒ Ik denk het wel
- ☐ Ik denk het niet
- ☐ Nee

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 3

Lezen algemeen

1 Kun je goed lezen?

- ☐ Goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Nee

2 Vind je lezen moeilijk?

- ☐ Heel makkelijk
- ☐ Makkelijk
- ☐ Moeilijk
- ☐ Heel moeilijk

Deel 1: **Leesbeleving in de klas**

1 Wat vind je van vrij lezen in de klas lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

2 Lees je op school omdat het van de juf moet?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Wanneer je voor jezelf iets mag doen in de klas, kies je er dan vaak voor om een boek te lezen?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Vaak
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Nee

4 Vind je het vervelend om voor te lezen in de klas?

- ☐ Heel vervelend
- ☐ Vervelend
- ☐ Niet zo erg vervelend
- ☐ Geen probleem

Deel 2: Leesbeleving

1 Houd je van boeken?

- ☐ Ja
- ☐ Best wel
- ☐ Niet zo
- ☐ Nee

2 Geniet je ervan om te lezen?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Lees je vaak als je vrij bent?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Soms
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Helemaal niet

4 Lees je in het weekend /de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ soms
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

5 Zijn er veel dingen die je liever zou doen dan lezen?

- ☐ Ja, heel veel andere dingen
- ☐ Veel andere dingen
- ☐ Enkele andere dingen
- ☐ Geen andere dingen

6 Begint lezen snel te vervelen?

- ☐ Ja
- ☐ Best snel
- ☐ Niet zo snel
- ☐ Nee

7 Hoe lang lees je per dag?

- ☐ Langer dan een half uur
- ☐ Ongeveer een kwartier
- ☐ Minder dan tien minuten
- ☐ Niet

8 Vind je het leuk om iedere dag een verhaal te lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

9 Word je snel moe van lezen?

- ☐ Ja, heel snel
- ☒ Snel
- ☐ Niet zo snel
- ☐ Nee

10 Vind je het leuk om een boek uit de bieb te lenen?

- ☒ Heel leuk
- ☒ Best leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

11 Vind je het leuk om over boeken te praten?

- ☒ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☒ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

12 Wil je later veel boeken gaan lezen?

- ☐ Jazeker
- ☒ Ik denk het wel
- ☒ Ik denk het niet
- ☐ Nee

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 4

Lezen algemeen

1 Kun je goed lezen?

- ☐ Goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Nee

2 Vind je lezen moeilijk?

- ☐ Heel makkelijk
- ☐ Makkelijk
- ☐ Moeilijk
- ☐ Heel moeilijk

Deel 1: Leesbeleving in de klas

3 Wat vind je van vrij lezen in de klas lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

4 Lees je op school omdat het van de juf moet?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

5 Wanneer je voor jezelf iets mag doen in de klas, kies je er dan vaak voor om een boek te lezen?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Vaak
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Nee

6 Vind je het vervelend om voor te lezen in de klas?

- ☐ Heel vervelend
- ☐ Vervelend
- ☐ Niet zo erg vervelend
- ☐ Geen probleem

Deel 2: Leesbeleving

1 Houd je van boeken?

- ☐ Ja
- ☐ Best wel
- ☐ Niet zo
- ☐ Nee

2 Geniet je ervan om te lezen?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Lees je vaak als je vrij bent?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Soms
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Helemaal niet

4 Lees je in het weekend /de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ soms
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

5 Zijn er veel dingen die je liever zou doen dan lezen?

- ☐ Ja, heel veel andere dingen
- ☐ Veel andere dingen
- ☐ Enkele andere dingen
- ☐ Geen andere dingen

6 Begint lezen snel te vervelen?

- ☐ Ja
- ☐ Best snel
- ☐ Niet zo snel
- ☐ Nee

7 Hoe lang lees je per dag?

- ☐ Langer dan een half uur
- ☐ Ongeveer een kwartier
- ☐ Minder dan tien minuten
- ☐ Niet

8 Vind je het leuk om iedere dag een verhaal te lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

9 Word je snel moe van lezen?

- ☐ Ja, heel snel
- ☐ Snel
- ☒ Niet zo snel
- ☐ Nee

10 Vind je het leuk om een boek uit de bieb te lenen?

- ☒ Heel leuk
- ☐ Best leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

11 Vind je het leuk om over boeken te praten?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

12 Wil je later veel boeken gaan lezen?

- ☐ Jazeker
- ☒ Ik denk het wel
- ☐ Ik denk het niet
- ☐ Nee

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 5

Lezen algemeen

1 Kun je goed lezen?

- ☐ Goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Nee

2 Vind je lezen moeilijk?

- ☐ Heel makkelijk
- ☐ Makkelijk
- ☐ Moeilijk
- ☐ Heel moeilijk

Deel 1: Leesbeleving in de klas

1 Wat vind je van vrij lezen in de klas lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

2 Lees je op school omdat het van de juf moet?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Wanneer je voor jezelf iets mag doen in de klas, kies je er dan vaak voor om een boek te lezen?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Vaak
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Nee

4 Vind je het vervelend om voor te lezen in de klas?

- ☐ Heel vervelend
- ☐ Vervelend
- ☐ Niet zo erg vervelend
- ☐ Geen probleem

Deel 2: Leesbeleving

1 Houd je van boeken?

- ☐ Ja
- ☐ Best wel
- ☐ Niet zo
- ☐ Nee

2 Geniet je ervan om te lezen?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Lees je vaak als je vrij bent?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Soms
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Helemaal niet

4 Lees je in het weekend /de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

5 Zijn er veel dingen die je liever zou doen dan lezen?

- ☐ Ja, heel veel andere dingen
- ☐ Veel andere dingen
- ☐ Enkele andere dingen
- ☐ Geen andere dingen

6 Begint lezen snel te vervelen?

- ☐ Ja
- ☐ Best snel
- ☐ Niet zo snel
- ☐ Nee

7 Hoe lang lees je per dag?

- ☐ Langer dan een half uur
- ☐ Ongeveer een kwartier
- ☐ Minder dan tien minuten
- ☐ Niet

8 Vind je het leuk om iedere dag een verhaal te lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

9 Word je snel moe van lezen?

- ☐ Ja, heel snel
- ☐ Snel
- ☐ Niet zo snel
- ☐ Nee

10 Vind je het leuk om een boek uit de bieb te lenen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Best leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

11 Vind je het leuk om over boeken te praten?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

12 Wil je later veel boeken gaan lezen?

- ☐ Jazeker
- ☐ Ik denk het wel
- ☐ Ik denk het niet
- ☐ Nee

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 6

Lezen algemeen

1 Kun je goed lezen?

- ☐ Goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Nee

2 Vind je lezen moeilijk?

- ☐ Heel makkelijk
- ☐ Makkelijk
- ☐ Moeilijk
- ☐ Heel moeilijk

Deel 1: Leesbeleving in de klas

1 Wat vind je van vrij lezen in de klas lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

2 Lees je op school omdat het van de juf moet?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Wanneer je voor jezelf iets mag doen in de klas, kies je er dan vaak voor om een boek te lezen?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Vaak
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Nee

4 Vind je het vervelend om voor te lezen in de klas?

- ☐ Heel vervelend
- ☐ Vervelend
- ☐ Niet zo erg vervelend
- ☐ Geen probleem

Deel 2: Leesbeleving

1 Houd je van boeken?

- ☒ Ja
- ☐ Best wel
- ☐ Niet zo
- ☐ Nee

2 Geniet je ervan om te lezen?

- ☐ Ja
- ☒ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Lees je vaak als je vrij bent?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Soms
- ☒ Niet zo vaak
- ☐ Helemaal niet

4 Lees je in de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ soms
- ☒ Meestal niet
- ☐ Nee

5 Zijn er veel dingen die je liever zou doen dan lezen?

- ☒ Ja, heel veel andere dingen
- ☐ Veel andere dingen
- ☐ Enkele andere dingen
- ☐ Geen andere dingen

6 Begint lezen snel te vervelen?

- ☐ Ja
- ☐ Best snel
- ☒ Niet zo snel
- ☐ Nee

7 Hoe lang lees je per dag?

- ☐ Langer dan een half uur
- ☐ Ongeveer een kwartier
- ☒ Minder dan tien minuten
- ☐ Niet

8 Vind je het leuk om iedere dag een verhaal te lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

9 Word je snel moe van lezen?

- ☐ Ja, heel snel
- ☐ Snel
- ☒ Niet zo snel
- ☐ Nee

10 Vind je het leuk om een boek uit de bieb te lenen?

- ☒ Heel leuk
- ☐ Best leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

11 Vind je het leuk om over boeken te praten?

- ☒ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

12 Wil je later veel boeken gaan lezen?

- ☐ Jazeker
- ☒ Ik denk het wel
- ☐ Ik denk het niet
- ☐ Nee

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 7

Lezen algemeen

1 Kun je goed lezen?

- ☐ Goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Nee

2 Vind je lezen moeilijk?

- ☐ Heel makkelijk
- ☐ Makkelijk
- ☐ Moeilijk
- ☐ Heel moeilijk

Deel 1: Leesbeleving in de klas

1 Wat vind je van vrij lezen in de klas lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

2 Lees je op school omdat het van de juf moet?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Wanneer je voor jezelf iets mag doen in de klas, kies je er dan vaak voor om een boek te lezen?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Vaak
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Nee

4 Vind je het vervelend om voor te lezen in de klas?

- ☐ Heel vervelend
- ☐ Vervelend
- ☐ Niet zo erg vervelend
- ☐ Geen probleem

Deel 2: Leesbeleving

1 Houd je van boeken?

- ☐ Ja
- ☒ Best wel
- ☐ Niet zo
- ☐ Nee

2 Geniet je ervan om te lezen?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☒ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Lees je vaak als je vrij bent?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Soms
- ☐ Niet zo vaak
- ☒ Helemaal niet

4 Lees je in het weekend /de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ soms
- ☐ Meestal niet
- ☒ Nee

5 Zijn er veel dingen die je liever zou doen dan lezen?

- ☒ Ja, heel veel andere dingen
- ☐ Veel andere dingen
- ☐ Enkele andere dingen
- ☐ Geen andere dingen

6 Begint lezen snel te vervelen?

- ☐ Ja
- ☒ Best snel
- ☐ Niet zo snel
- ☐ Nee

7 Hoe lang lees je per dag?

- ☐ Langer dan een half uur
- ☐ Ongeveer een kwartier
- ☐ Minder dan tien minuten
- ☒ Niet

8 Vind je het leuk om iedere dag een verhaal te lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☒ Saai
- ☐ Heel saai

9 Word je snel moe van lezen?

- ☐ Ja, heel snel
- ☐ Snel
- ☐ Niet zo snel
- ☒ Nee

10 Vind je het leuk om een boek uit de bieb te lenen?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Best leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

11 Vind je het leuk om over boeken te praten?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

12 Wil je later veel boeken gaan lezen?

- ☐ Jazeker
- ☐ Ik denk het wel
- ☐ Ik denk het niet
- ☒ Nee

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 8

Lezen algemeen

1 Kun je goed lezen?

- ☐ Goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Nee

2 Vind je lezen moeilijk?

- ☐ Heel makkelijk
- ☐ Makkelijk
- ☐ Moeilijk
- ☐ Heel moeilijk

Deel 1: Leesbeleving in de klas

1 Wat vind je van vrij lezen in de klas lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

2 Lees je op school omdat het van de juf moet?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Wanneer je voor jezelf iets mag doen in de klas, kies je er dan vaak voor om een boek te lezen?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Vaak
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Nee

4 Vind je het vervelend om voor te lezen in de klas?

- ☐ Heel vervelend
- ☐ Vervelend
- ☐ Niet zo erg vervelend
- ☐ Geen probleem

Deel 2: Leesbeleving

1 Houd je van boeken?

- ☐ Ja
- ☒ Best wel
- ☐ Niet zo
- ☐ Nee

2 Geniet je ervan om te lezen?

- ☒ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☒ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Lees je vaak als je vrij bent?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Soms
- ☒ Niet zo vaak
- ☐ Helemaal niet

4 Lees je in het weekend /de vakantie?

- ☐ Ja
- ☒ soms
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

5 Zijn er veel dingen die je liever zou doen dan lezen?

- ☒ Ja, heel veel andere dingen
- ☒ Veel andere dingen
- ☐ Enkele andere dingen
- ☐ Geen andere dingen

6 Begint lezen snel te vervelen?

- ☐ Ja
- ☒ Best snel
- ☐ Niet zo snel
- ☒ Nee

7 Hoe lang lees je per dag?

- ☐ Langer dan een half uur
- ☐ Ongeveer een kwartier
- ☒ Minder dan tien minuten
- ☐ Niet

8 Vind je het leuk om iedere dag een verhaal te lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

9 Word je snel moe van lezen?

- ☐ Ja, heel snel
- ☐ Snel
- ☒ Niet zo snel
- ☐ Nee

10 Vind je het leuk om een boek uit de bieb te lenen?

- ☒ Heel leuk
- ☐ Best leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

11 Vind je het leuk om over boeken te praten?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

12 Wil je later veel boeken gaan lezen?

- ☐ Jazeker
- ☒ Ik denk het wel
- ☐ Ik denk het niet
- ☐ Nee

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 9

Lezen algemeen

1 Kun je goed lezen?

- ☒ Goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Nee

2 Vind je lezen moeilijk?

- ☐ Heel makkelijk
- ☒ Makkelijk
- ☐ Moeilijk
- ☐ Heel moeilijk

Deel 1: Leesbeleving in de klas

1 Wat vind je van vrij lezen in de klas lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

2 Lees je op school omdat het van de juf moet?

- ☐ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☒ Nee

3 Wanneer je voor jezelf iets mag doen in de klas, kies je er dan vaak voor om een boek te lezen?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Vaak
- ☒ Niet zo vaak
- ☐ Nee

4 Vind je het vervelend om voor te lezen in de klas?

- ☐ Heel vervelend
- ☐ Vervelend
- ☐ Niet zo erg vervelend
- ☒ Geen probleem

Deel 2: **Leesbeleving**

1 Houd je van boeken?

- ☒ Ja
- ☐ Best wel
- ☐ Niet zo
- ☐ Nee

2 Geniet je ervan om te lezen?

- ☒ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Lees je vaak als je vrij bent?

- ☐ Heel vaak
- ☒ Soms
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Helemaal niet

4 Lees je in de vakantie?

- ☐ Ja
- ☒ soms
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

5 Zijn er veel dingen die je liever zou doen dan lezen?

- ☐ Ja, heel veel andere dingen
- ☐ Veel andere dingen
- ☒ Enkele andere dingen
- ☐ Geen andere dingen

6 Begint lezen snel te vervelen?

- ☐ Ja
- ☐ Best snel
- ☒ Niet zo snel
- ☐ Nee

7 Hoe lang lees je per dag?

- ☐ Langer dan een half uur
- ☒ Ongeveer een kwartier
- ☐ Minder dan tien minuten
- ☐ Niet

8 Vind je het leuk om iedere dag een verhaal te lezen?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

9 Word je snel moe van lezen?

- ☐ Ja, heel snel
- ☐ Snel
- ☐ Niet zo snel
- ☒ Nee

10 Vind je het leuk om een boek uit de bieb te lenen?

- ☒ Heel leuk
- ☐ Best leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

11 Vind je het leuk om over boeken te praten?

- ☐ Heel leuk
- ☒ Leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

12 Wil je later veel boeken gaan lezen?

- ☐ Jazeker
- ☒ Ik denk het wel
- ☐ Ik denk het niet
- ☐ Nee

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 10

Lezen algemeen

1 Kun je goed lezen?

- ☒ Goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Nee

2 Vind je lezen moeilijk?

- ☐ Heel makkelijk
- ☒ Makkelijk
- ☐ Moeilijk
- ☐ Heel moeilijk

Deel 1: Leesbeleving in de klas

1 Wat vind je van vrij lezen in de klas lezen?

- ☒ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

2 Lees je op school omdat het van de juf moet?

- ☒ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Wanneer je voor jezelf iets mag doen in de klas, kies je er dan vaak voor om een boek te lezen?

- ☐ Heel vaak
- ☐ Vaak
- ☒ Niet zo vaak
- ☐ Nee

4 Vind je het vervelend om voor te lezen in de klas?

- ☐ Heel vervelend
- ☐ Vervelend
- ☒ Niet zo erg vervelend
- ☐ Geen probleem

Deel 2: **Leesbeleving**

1 Houd je van boeken?

- ☒ Ja
- ☐ Best wel
- ☐ Niet zo
- ☐ Nee

2 Geniet je ervan om te lezen?

- ☒ Ja
- ☐ Meestal wel
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

3 Lees je vaak als je vrij bent?

- ☒ Heel vaak
- ☐ Soms
- ☐ Niet zo vaak
- ☐ Helemaal niet

4 Lees je in de vakantie?

- ☒ Ja
- ☐ soms
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee

5 Zijn er veel dingen die je liever zou doen dan lezen?

- ☐ Ja, heel veel andere dingen
- ☒ Veel andere dingen
- ☐ Enkele andere dingen
- ☐ Geen andere dingen

6 Begint lezen snel te vervelen?

- ☐ Ja
- ☐ Best snel
- ☒ Niet zo snel
- ☐ Nee

7 Hoe lang lees je per dag?

- ☒ Langer dan een half uur
- ☐ Ongeveer een kwartier
- ☐ Minder dan tien minuten
- ☐ Niet

8 Vind je het leuk om iedere dag een verhaal te lezen?

- ☒ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Saai
- ☐ Heel saai

9 Word je snel moe van lezen?

- ☐ Ja, heel snel
- ☐ Snel
- ☐ Niet zo snel
- ☒ Nee

10 Vind je het leuk om een boek uit de bieb te lenen?

- ☒ Heel leuk
- ☐ Best leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

11 Vind je het leuk om over boeken te praten?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☒ Niet zo leuk
- ☐ Niet leuk

12 Wil je later veel boeken gaan lezen?

- ☒ Jazeker
- ☐ Ik denk het wel
- ☐ Ik denk het niet
- ☐ Nee

Bijlage 4

Vragenlijst ouders:
leesgedrag van het kind thuis.
Nulmeting en nameting

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 1

“LeesgedragThuis”

Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest uw kind in het weekend / de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 2

“LeesgedragThuis”

Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks
- ☒ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☒ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest uw kind in het weekend /de vakantie?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☒ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 3

“LeesgedragThuis”

Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest uw kind in het weekend / de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 4

“LeesgedragThuis”

Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks opmerking ouders (bijna dagelijks)
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest uw kind in het weekend /de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 5

“LeesgedragThuis”

Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest uw kind in het weekend /de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 6

“LeesgedragThuis”

Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks
- ☒ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☒ Zelden
- ☐ Niet

Leest uw kind in het weekend /de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Zelden
- ☒ Niet

Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☒ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 7

“LeesgedragThuis”

Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks
- ☒ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☒ Zelden
- ☐ Niet

Leest uw kind in de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Zelden
- ☒ Niet

Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☐ Dagelijks
- ☒ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 8

“LeesgedragThuis”

Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest uw kind in het weekend / de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 9

“LeesgedragThuis”

Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest uw kind in de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Antwoord van kind vóór aanvang van de interventies = blauw

Antwoord van kind ná interventies = groen

Antwoorden die gelijk zijn gebleven = paars

Kind 10

“LeesgedragThuis”

Ziet u uw kind lezen thuis?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest u kind op eigen initiatief?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Leest uw kind in de vakantie?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Heeft uw kind aanmoediging nodig om te gaan lezen?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Zo nu en dan
- ☐ Zelden
- ☐ Niet

Bijlage 5

Leesinterventies.

Leesinterventie 1

Datum: Donderdag en vrijdag 7 en 8 maart 2013

Doel: 1) *Interactieve boekbespreking:* de kinderen denken na wat er vooraf gaat aan het hoofdstuk dat er gelezen wordt. Tevens denken zij na wat gevolgen kunnen zijn.

Doel: 2) *(spannend) verhaal lezen:* de kinderen lezen met elkaar een boek voor, om de beurt

Middel: Boek “Weg met die krokodil”, van Paul van Loon

Aanpak:

Het boek wordt gepresenteerd en de achterkant van het boek wordt besproken, evenals de kaft. Daarna worden de hoofdstukken 1 (introductie op het verhaal) en de hoofdstukken 18, 19, 20. Deze hoofdstukken geven voldoende spanning aan om nieuwsgierig te worden naar “wat eraan vooraf ging”, maar ook wat er daarna zal gebeuren. Wie het boek wil aflezen (het kind dat geprikkeld is geraakt) mag in de klas bepaald worden. Misschien zijn dit enkele kinderen of zelfs wel de leerkracht. Na mijn gelezen hoofdstukken krijgt ieder kind 1 hoofdstuk om te gaan lezen. Dit is de opdracht voor thuis of op school. Zij mogen dit op vrije (lees)momenten voorbereiden in de leestuin. De tekst wordt herhaaldelijk geoefend, dit volgens het principe van Ralfi lezen. Gedurende de week lezen kinderen in de klas dagelijks een a twee hoofdstukken voor van het boek.

Verwerking:

Dit is de presentatie aan de groep; het voorlezen

Note: Dit is een opdracht met een verwerkingsopdracht in de klas.

Leesinterventie 2

Interventie 2: Donderdag 21 maart 2013

Doel: 1) Leesbevordering met diversiteit aan genres boeken

Doel: 2) De leerkracht ziet en ervaart wat de leeservaringen van de kinderen zijn en zorgt voor verdieping tijdens de boekenkring.

Doel: 3) De leerkracht observeert welke instructie en ondersteuningsbehoeften de kinderen hebben bij het lezen van boeken.

Middel: De boekenkring

Verantwoording van het middel:

De boekenkring is de rotonde van de leesbevordering, bedoeld om boeken onder de aandacht te brengen en leeservaringen uit te wisselen. Bovengenoemde boekensoorten komen wisselend aan bod.

Aanpak:

Iedere boekensoort (genre) komt in de boekenkring centraal te staan in een korte presentatie. Prentenboek en kijk en -zoekboeken wisselen elkaar af. De boeken worden zowel door de leerkracht als door leerlingen gepresenteerd. De leerkracht kan extra aandachtspunten bij een boekpresentatie meegeven. De voorbereiding voor een presentatie gebeurt tijdens de zelfstandige werklessen.

Structuur voor het presenteren:

1. Boek laten zien, titel, auteur en illustrator noemen.
2. Korte karakteristiek van het boek geven en de eigen beleving of interesse verwoorden.
3. Kort fragment voorlezen en dit fragment plaatsen in het hele verhaal. Bij een dichtbundel één of twee gedichten declameren, bij een informatief boek een paar wist –je –dat feiten vertellen.
4. Eén illustratie laten zien en deze plaatsen in het verhaal of de informatiecontext.
5. Vragen van medeleerlingen beantwoorden.

Voorbereiding:

Voorbereiding op de boekenkring (do 14 maart):

Ki 1 kreeg een stripboek voor beginnende lezers: "Boot van oom kees".

Opdracht: lees het boek, vertel erover, hoe beviel het?

Ki 2 en Ki 3 kregen een boek voor Toneellezen: "Sam in actie".

Opdracht: het eerste hoofdstuk voorbereiden en voordragen in de klas.

Ki 4 kreeg een informatief boek : "Van wie zijn die ogen?"

Opdracht: Kies twee ogen, vertel erover zonder de naam van het dier te verklappen. Laat de groep bedenken welk dier het is.

Ki 5 kreeg een combinatie "zoek/info-boek". Hiermee ga je kris ras door Europa.

Opdracht: bereid 1 plaat voor. Bepaal welk land het is. Geef ten minsten 3 dingen aan waaraan je het land kan herkennen. Vertel nog iets over het land.

Ki 6 kreeg een gedichtenbundel: "Als de bomen straks gaan rijden".

Opdracht: kies 2 korte of 1 lang gedicht. Bereid deze voor en draag het mooi voor aan de groep. Licht je keuze van het gedicht toe.

Hiernaast wordt er een boek geïntroduceerd.

Leesinterventie 3

Interventie: Donderdag 21 en vrijdag 22 maart 2013

Doel: 1) Kiezen van een geschikt boek

Middel: Diverse spannende boeken

Aanpak:

De ki leren wat er nodig is om een geschikt boek te kunnen kiezen. Er worden vier boeken (per groep) aangeboden. Samen bekijken we hoe je erachter kunt komen of je het een leuk boek vindt om te gaan lezen. We stellen ons de vraag; wat vind ik belangrijk aan een leuk boek? We proberen het uit met een aantal boeken en leggen uit aan elkaar waarom we gekozen hebben voor het betreffende boek. We lezen een stuk voor uit het gekozen boek.

Voorbereiding:

Spannende boeken AVI niveau M4

Note: Dit is een opdracht

Leesinterventie 4

Datum: Donderdag 28 maart 2013

Doel: 1) kinderen maken kennis met magazines en andere vormen van leesmateriaal, dan boeken.

Doel: 2) Kinderen gaan ontdekken en ervaren wat zij vinden van het gekozen magazin.

Doel: 3) Kinderen ontdekken wat JUNIOR betekent in magazines.

Middel: Okki, Donald Duck en Donald Duck Junior, Mr Bean, Mr Bean moppenboek, Tom and Jerry moppenboek, National Geographic Junior, Penny

Verantwoording van het middel:

Magazines en week/maandbladen kunnen het leesplezier doen toenemen. Ondanks dat er geen lappen teksten in staan, is er voldoende tekst en oefening om te lezen. De ervaring leert dat kinderen dit een leuk middel vinden om te gaan lezen.

Aanpak:

De diverse magazines worden gepresenteerd. De kinderen gaan alle magazines bekijken en bespreken met elkaar wat hen wel en niet aanspreekt, wat ze niet hadden verwacht te vinden in een magazin. Ze maken een keuze in een tijdschrift wat hen aanspreekt.

Er ligt nadruk op het verschil tussen de 'gewone' uitgaven van een magazin en de Junior uitgaven daarvan. Kunnen de kinderen zelf de verschillen ontdekken en benoemen.

Verwerking:

Ieder kind mag één magazin mee naar huis nemen en thuis bekijken en lezen. Vlg week komen we hierop terug en bespreken we de ervaring en de mening van de kinderen over het gekozen blad.

Vorbereiding:

Diverse magazines bij elkaar zoeken.

Nb. Deze interventie vindt in een groep van 8 kinderen plaats, ivm de vrije dag van morgen.

Leesinterventie 5

Datum: Woensdag 5 april 2013

Doel: 1) kinderen maken kennis met een schrijfster en komen meer te weten over het beroep 'schrijfster'.

Doel: 2) kinderen leren bewust te luisteren en 'kijken' naar poëzie.

Doel: 3) kinderen maken zelf poëzie

Middel: Schrijfster Gerda Zachariasse komt op bezoek

Aanpak:

De schrijfster vertelt over haar beroep en hoe ze tot schrijven is gekomen.

Ze leest voor uit eigen werk en gaat hierover (inhoudelijk) in gesprek met de kinderen. De kinderen leren nu hoe een gedicht tot stand kan komen.

Kinderen mogen hun mening geven over de gedichten en onderbouwen waarom ze deze mening hebben.

Verwerking:

De kinderen leren onder begeleiding van Gerda poëzie maken. Dit wordt daarna voorgedragen aan elkaar en besproken.

De kinderen maken bij hun gedicht een passende tekening en schrijven het gedicht er mooi bij. Dit hangen we aan een waslijn in de leestuin (de werken van de kinderen die meedoen aan het leesonderzoek)

Voorbereiding:

Zie instructies van Gerda

Leesinterventie 6

Datum: Donderdag en vrijdag 4 en 5 april 2013

Doel: 1) De kinderen leren hoe ze voor kunnen lezen aan kleuters

Doel: 2) De kinderen gaan de week hierna, op donderdag, voorlezen in tweetallen in een door hen gekozen groep, met een door hen gekozen voorleesboek.

Middel: doel 1) workshop: “voorlezen aan kleuters”.

doel 2) kinderen hebben ieder hun eigen voorleesboek.

Aanpak:

De kinderen krijgen een workshop “Voorlezen aan kleuters”. Hierbij ligt het accent op het tonen van het boek, uitspraak, stemmetjes en het lezen in het juiste tempo.

Verwerking:

De kinderen oefenen de hele week in tweetallen in de Leestuin hoe ze voor moeten lezen. De week erna mogen ze in een andere groep het boek voor gaan lezen.

Vorbereiding:

Afspraak maken met de leerkrachten bij wie de kinderen gaan lezen.

Leesinterventie 7

Datum: Donderdag 11 april, vrijdag 12 april 2013

Doel: 1) De kinderen ervaren hoe het is om voor te lezen aan kleine / jongere kinderen

Middel: Voorleesboeken die de kinderen zelf hebben uitgekozen.

Verantwoording van het middel:

Het is zeer wenselijk dat de kinderen een positieve leeservaring opdoen bij het voorlezen aan jongere kinderen.

Aanpak:

Vorige week heeft er een workshop plaatsgevonden: “voorlezen aan kleuters”. De hele week hebben de kinderen de mogelijkheid gehad om te gaan oefenen in de leestuin. Deze ochtend herhalen we gezamenlijk wat de belangrijkste items zijn die aanbod moeten komen bij het voorlezen. Daarna gaan de kinderen in de klas voorlezen.

Verwerking:

We evalueren met elkaar in de leestuin hoe het voorlezen is verlopen.

Leesinterventie 8

Datum: Donderdag 11 april 2013

Doel: 1) Kinderen ervaren dat je geprikkeld of geraakt kunt worden door een verhaal / boek, wanneer iemand hierover / hieruit vertelt.

Middel: Een professionele vertelster komt in de klas

Verantwoording van het middel:

Vertellen is een kunst, een gave. Kinderen en volwassenen prikkelen en inspireren elkaar door over onderwerpen te praten. Zo gaat dit ook ten aanzien van boeken. Wanneer iemand enthousiast vertelt over een boek, is de kans groot dat de ander die leeservaring ook wilt delen. Aan elkaar vertellen, meningen delen, ervaringen uitwisselen is dus belangrijk.

Aanpak:

De vertelster komt een uur in de klas. Ze vertelt over een boek en koppelt hieraan een passende verwerkingsopdracht.

Verwerking:

De kinderen maken onder begeleiding van de vertelster zelf een fabel.

Voorbereiding:

Afspraken maken over de inhoud van de voordracht, materialen klaarleggen.

De vertelster is Reinou Vogel: www.vertelvogel.nl

Leesinterventie 9

Datum: Donderdag 18 en vrijdag 19 april 2013

Doel: 1) De kinderen maken kennis met andere soorten boeken dan leesboeken

Doel: 2) De kinderen krijgen een vervolg op het vertelkastje (van de week ervoor bij de Vertelvogel)

Middel: Het vertelkastje, kijk- en zoekboeken, kijk- en lees (info)boeken

Verantwoording van het middel:

Kinderen verbreden hun kennis ten aanzien van de soorten boeken die er zijn, naast de standaard leesboeken en prentenboeken.

Aanpak:

De kinderen krijgen diverse soorten boeken te zien en mogen ze bekijken. Daarna praten we met elkaar over de boeken die ze gezien hebben en wat hen aanspreekt of niet aan die boeken. Ze mogen de boeken meenemen in de klas en de hele week bekijken en erin lezen in de leestuin.

Voorbereiding:

Vertelkastje met vertelplaten, diverse soorten boeken klaarleggen

Leesinterventie 10

Datum: Woensdag 24 april 2013

Doel: 1) De kinderen maken kennis met stripboeken (harde kaft)

Middel: Strip; door het CITO zijn ze AVI genormeerd

Verantwoording van het middel:

Kinderen zijn waarschijnlijk bekend met strips. Hoewel strips vaak kleine letters en tekstbalkjes hebben en vaak ook erg druk getekend, zijn deze niet erg toegankelijk voor de zwakke lezers. De AVI genormeerde serie van Joep (AVI 4) en Kik (AVI 3) zijn speciaal ontworpen voor het lezen van strips maar dan in een passende vorm (lay-out) passend bij het betreffende AVI niveau. Hiermee hoop ik de zwakke lezers uit te nodigen om deze boeken te gaan lezen.

Aanpak:

De kinderen mogen kijken de boeken en er een stukje uit voorlezen. We bespreken de inhoud en vormgeving van de boeken en waarom ze wel of niet aanspreken.

Vorbereiding:

Bestellen van de reeks Kik en Joep (Via schoolbieb)

Bijlage 6

Open observatie tijdens het
vrij-lees-kwartier in de klas.
Nulmeting.

Het gedrag van de kinderen tijdens het vrij leeskwartier is gefilmd, waarna het objectief is uitgeschreven. Het gedrag dat beoordeeld kan worden in de categorieën: Boek lezen, Met het boek bezig zijn en Andere activiteiten dan met het boek bezig zijn of lezen, wordt per gedraging of handeling in de kleur paars weergegeven. De zwarte punt geeft het einde van deze handeling of het gedrag aan. De oranje gemarkeerde tekst wil zeggen dat dit gedrag of handeling niet te beoordelen is. De overige tekst wordt niet meegenomen in de beoordeling.

Observatie 1 vrijlezen in groep 4, februari 2013.

Kind 1

Hij loopt naar de boekenkast en pakt een boek. Dit doet hij snel. Hij loopt terug en gaat zitten. Opent zijn boek. Houdt hem los van de tafel maar wel rechtop. Hij bekijkt de eerste blz. vluchtig en gaat dan naar de vlg. blz. hij kijkt ernaar maar bladert dan door. Kijkt om zich heen. Blijft bladeren, bladert ook terug. Kijkt naar de juf. Blijft bladeren. Friemelt aan een draadje dat in het boek hangt. Staat op. Maakt het boek dicht. Loopt naar boekenkast. Zet boek weg. Praat met klasgenootje. Pakt dan een ander boek uit de kast en gaat naar zijn tafel. Legt het boek neer. Gaat op de stoel zitten met een been onder zijn billen. Kijkt naar de kaft van het boek. Maakt het dan open. Kijkt naar de eerste pagina, bladert naar de volgende blz. Kijkt naar mij. Bladert weer terug naar de eerste blz. Kijkt ernaar. Slaat het boek dicht. Staat op en loopt naar de kast. Zet het boek weg. Kijkt op de andere kaften voor een nieuw boek. Kijkt de klas in. Kijkt terug in de boekenkast. Pakt een boek. Loopt naar zijn tafel. Hangt over zijn stoel. Maakt boek open en bladert het door. Bekijkt dan alle pagina's. Bekijkt alle plaatjes. Aan het einde van het boek bladert hij terug. Slaat het boek dicht en loopt weer naar de boekenkast. Zet het boek terug. Pakt een nieuw boek. Loopt via een omweg naar zijn plaats. Gaat zitten. Kijkt naar de voorkant van het boek. Kijkt rond. Kijkt achter zich. Slaat het boek open. Houdt het recht voor zich. Bladert in het boek. Blijft met zijn aandacht bij een blz. klapt dan het boek dicht. Kijkt om zich heen. Boek blijft dicht. Hangt wat over zijn tafel.

Kind 2

De leestijd is reeds ingegaan. Op zijn tafel ligt zijn boek. Kind 2 zit achterstevoren op zijn stoel, hangt over de leuning. Wipt een beetje. Hij strikt zijn veters. Dan gaat hij goed zitten. Maakt boek open en bladert al kijkend door pagina's. Zijn boek ligt overdwars op zijn tafel. Dan vindt hij een pagina, draait zijn boek en begint te lezen. Hij kijkt op en kijkt om zich heen. Staart voor zich uit. Kijkt dan weer in het boek en zoekt een nieuwe pagina. Dan slaat hij zijn boek dicht. Na enkele tellen maakt hij zijn boek toch weer open. Kijkt om zich heen. Hij bladert en vindt een pagina. Hij kijkt ernaar. Hij begint te lezen, gebruikt zijn vinger erbij. Dit duurt ongeveer 1 minuut. Meteen kijkt hij weer op en om zich heen. Kijkt naar de anderen. Kijkt weer in zijn boek, slaat de blz. om. Kijkt over de pagina naar de plaatjes. Gaat naar volgende blz. en meteen weer de volgende blz. Kijkt over de blz. en speelt met zijn vingers in zijn mond. Hij blijft op een pagina hangen. Ondertussen friemelt hij aan zijn kleding en kijkt dan rond. Gaat naar volgende blz. Hij voelt de blz. met zijn vingers en slaat naar de volgende blz., maar slaat dan de blz. terug. Hij kijkt weer naar de blz. kijkt dan om zich heen. Kijkt achter zich. Hij draait zich terug. Slaat zijn boek dicht en loopt naar de boekenkast. Hij kijkt vluchtig naar de boeken en pakt dan snel een boek. Loopt naar zijn tafel. Legt het boek op zijn tafel en gaat zitten.

Kijkt wat naar de kaft, maakt het boek open. Hij bladert er doorheen. Hij kijkt naar plaatjes, dan weer naar de volgende pagina. Dan blijft hij even kijken naar de blz. en slaat dan het boek dicht. Hij loopt naar de boekenkast. Zet het boek weg en pakt een nieuw boek en kijkt ernaar. Zet dat boek dan ook terug en kiest een ander boek. Aan zijn tafel maakt hij het boek van achter naar voren open. Bladert. Na drie blz. terug te hebben geslagen blijft hij op die blz. hangen en kijken.

Kind 3

Zit aan zijn tafel met zijn boek open voor zich. Heeft zijn handen tussen zijn benen en hangt wat voorovergebogen. Kijkt rond in de klas en om zich heen. Legt zijn armen op zijn boek. Kijkt voor zich uit. Friemelt aan de blz. zet zijn boek rechtop. Legt zijn boek weer neer. Hij kijkt naar het boek. Friemelt aan de blz. kijkt om zich heen. Richt zijn ogen op de blz. steunt met zijn hoofd op zijn handen. Kijkt voor zich uit, legt zijn armen neer. Slaat blz. om. Richt zijn ogen op de blz. kijkt dan weer recht vooruit. Gaat achterover leunen in zijn stoel. Zet zijn boek schuin op de tafel. Kijkt naar de blz. legt boek weer neer. Gaat met zijn handen onder zijn billen zitten en kijkt weer rond. Haalt zijn handen onder zijn billen vandaan, pakt het boek en kijkt naar de voorkant van het boek. Legt het boek neer en zoekt een blz. staart voor zich uit en niet naar het boek. Gaan voorover over het boek hangen heel dicht met zijn gezicht bij het boek (neus bijna op het boek). Hangt zo even over het boek. Gaat rechterop zitten. Kijkt rond. Pakt het boek vast, kijkt naar buurvrouw rechts. Blijft even naar haar kijken en naar haar boek. Draait zich om en kijkt naar de computer achter zich. Kijkt naar het werkje wat het kind aan het doen is op de computer. Blijft even kijken. Draait zich terug. Zet het boek schuin op zijn tafel. Kijkt in het boek. Blijft even gericht in het boek kijken. Steunt met hoofd op zijn hand. Richt zich rechtop. Kijkt naar zijn overbuurvrouw. Legt de armen op de tafel. Gaat onderuit hangen. Kijkt naar zijn buurvrouw. Praat met zijn buurvrouw. Kijkt in zijn boek. Gaat naar de laatste pagina van het boek. Kijkt ernaar. Zoekt de juiste pagina weer op. Bladert in het boek. Gaat boven zijn boek hangen. Kijkt rond. Legt voorhoofd op het boek. Recht zich dan weer op. Gaat onderuit hangen en kijkt rond.

Kind 4

Slaat het boek open.

Hangt over de tafel. Praat zacht met buurman. Kijkt achterom.

Hij kijkt op de bladzijde, draait zich om, kijkt naar de achterbuurman. Hij draait het blad van het boek om. Scant de bladzijde en draait blz. om. Kijkt plaatjes, draait de blz. om. Draait naar de buurman en kijkt naar zijn boek. Gaat terug naar zijn eigen boek, slaat de blz. om. Dan bladert hij snel door het boek, van voor naar achter. Blijft bewegen en draaien op zijn stoel, kijkt naar anderen. Pakt boek vast en bladert terug van achter naar voor. Stopt soms op een bladzijde om ernaar te kijken. Kijkt om zich heen, kijkt link, rechts, bladert nog eens door het boek. Blijft stil zitten kijken voor zich uit. Kijkt dan om zich heen. Staat op. Loopt naar boekenrek, zet boek terug. Blijft hangen bij het boekenrek. Maakt praatje met klasgenootje. Blijft wat hangen. Draait zich om, kijkt naar de juf. Pakt dan snel een willekeurig boek en loopt terug naar zijn tafel. Gaat op zijn knieën op zijn stoel zitten, laat het boek dicht op de tafel liggen. Kijkt rond. Hangt over de tafel. Maakt boek open, bladert(half kijkend in het boek) door het boek. Steunt met zijn hoofd op zijn handen. Blijft bladeren. Kijkt soms naar de blz.

heeft oogcontact met kind dat naar boekenrek loopt. Staat op en klapt zijn boek dicht. Loopt naar boekenrek. Maakt praatje met het andere kind, lacht. Juf spreekt hem aan. Hij pakt snel een boek zonder te kijken wat hij heeft gepakt. Gaat zitten. Schuift stoel aan. Gaat in goede leeshouding zitten. Maakt boek open. Kijkt op de eerste bladzijde. Kijkt in het boek en kijkt naar de juf. Kijkt weer in het boek. Bladert naar de volgende blz.

Kind 5

Het boek ligt open op de tafel. Ze kijkt rond. Kijkt dan in haar boek. Blijft enige tijd in haar boek kijken. Dan kijkt ze rond. Meteen weer in haar boek. Hangt voorover boven haar boek. Steunt met hoofd op haar hand. Kijkt naar de blz. kijkt naar de buurman en praat tegen hem. Er is een gesprekje. Ze richt zich dan op het boek. Hangt boven de blz. dan boven de andere blz. leunt naar achter maar blijft gericht op het boek. Maakt wat flapjes open en kijkt ernaar. Blijft in boek kijken. Gaat dan recht zitten kijkt rond, naar achteren weer naar haar buurman. Tikt hem aan en kijkt dan in zijn boek. Ze praten samen. Kijkt terug in haar eigen boek. Slaat blz. terug en kijkt ernaar. Slaat dan nog een blz. terug en kijkt er weer naar. Kijkt dan om zich heen. Friemelt aan blz. Kijkt rond. Dan weer in het boek. Blijft in boek kijken, slaat blz. om. Hangt boven haar boek en blijft in boek kijken. Zegt iets tegen haar overbuurman en tegen haar linker buurman. Ze praten met elkaar. De juf waarschuwt haar. Ze kijkt terug in haar boek. Praat dat heel voorzichtig met buurman en kijkt naar de juf. Bladert ondertussen in het boek en kijkt weer naar de juf. Legt het boek dan open op een blz. Kijkt voor zich uit. Hangt dan voorover haar boek en probeert te praten met buurman. Gaat dan recht zitten en kijkt weer in haar boek. Ze kijkt nu een tijdje in het boek. Haar buurman tikt haar aan, ze kijkt even op maar richt zich meteen weer op haar boek. Maakt na enige tijd haar laadje open en weer dicht. Richt zich dan op het boek.

Kind 6

Zit achterstevoren op zijn stoel. Boek ligt half op tafel, hij houdt zijn boek vast. Kijkt rond. Draait zich om en gaat recht zitten. Maakt het boek open en richt zijn ogen op de blz. draait zich om. Kijkt naar andere kinderen. Steunt met zijn hoofd op zijn handen. Kijkt op de blz. Kijkt meteen weer rechtop en weer terug. Draait zich naar rechts. Kijkt bij zijn buurvrouw. Draait zich terug. Zijn buurvrouw spreekt hem aan. Ze hebben een gesprekje. Kijkt naar de juf. Gaat door met gesprekje. Zegt dan iets tegen zijn overbuurvrouw. Wijst iets aan in haar boek. Richt zich op zijn boek en wijst met zijn vinger op de blz. Hij leest een klein stukje tekst bij een plaatje. Gaat weer rechtop zitten en kijkt rond. Kijkt weer in het boek en bladert. Kijkt naar de plaatjes. Wijst met zijn vinger naar de tekst bij het plaatje. Praat met zijn buurvrouw. Ondertussen bladert hij van achter naar voor en voor naar achter in het boek. Legt het boek neer. Kijkt naar de juf. Richt zich op het boek en begint weer te bladeren. Draait zich dan om kijkt rond, draait zich terug. Maakt het boek dicht. Kijkt een tijdje naar de voorkant van het boek. Kijkt dan rond. Houdt het boek rechtop. Kijkt enige tijd naar de achterkant van het boek. Slaat het boek weer open op willekeurige pagina. Kijkt naar de plaatjes. Eet uit zijn neus. Zoekt de juf. Gaat weer boven het boek hangen. Kijkt naar een plaatje en volgt de bijpassende tekst met zijn vinger. Zit in leeshouding en richt zijn ogen op een blz. recht zijn rug en draait een kwartslag naar links. Kijkt de klas rond. Draait terug en praat met zijn buurvrouw en overbuurman. Gaat voorover over het boek hagen en richt zijn ogen op de blz. Richt zich op en kijkt naar mij. Kijkt dan weer in het boek. Vanuit zijn ooghoek kijkt hij nogmaals naar mij. Kijkt naar zijn schoen. Maakt veter vast. Tikt zijn buurvrouw aan en zegt iets tegen haar. Gaat dan recht zitten. Schuift zijn stoel aan. Bladert in zijn boek en begint een gesprek met ki uit zijn groepje. Ondertussen bladert hij in zijn boek. Draait zich dan om naar

achter en sluit zijn boek. Houdt zijn boek tegen zich aan, terwijl hij **praat tegen zijn achterbuurman**. Kijkt dan terug en **praat tegen zijn buurvrouw**. Gaat rechtzitten en legt zijn armen over zijn boek heen.

Kind 7

Het duurt even voordat hij zijn boek open maakt. Hij is nog druk bezig met het praten met een **buurman**. De andere kinderen zijn gestart met lezen. Als de juf de jongen aanspreekt slaat hij zijn boek open en neemt een adequate leeshouding aan. Dit is van korte duur. Dan **kijkt hij rond**. Hij **bladert door het boek**. Hij **vindt een blz.** en **kijkt ernaar**. Met zijn vingers gaat hij **kris kras** over het papier. Dan **bladert hij naar de volgende blz.** Ook nu gaat hij met zijn vingers over het papier. Dan **tikt hij op de blz.** maar **blijft wel op die blz. kijken**. Dan **bladert hij door en door**. Vindt een blz. hij **kijkt er lang naar** en **richt zich dan op de tekst**. Hier is hij **even op gericht**. Dan **gaat hij naar de volgende blz.** hij **kijkt vluchtig** en **bladert dan verder**. Hij **bladert terug** en **richt zich dan op een tekst**. Hij **kijkt op en kijkt rond**. Dan **richt hij zich weer op de tekst**. Na enige tijd **begint hij weer te bladeren**. Van voor naar achter en terug. Hij doet dit wild en **kreukt hiermee z'n blz.** **Strijkt deze met zijn arm weer wat recht**. Hij **maakt zijn boek dicht** en **loopt naar de kast**. **Onderweg zoekt hij contact**. Hij **ruilt een boek met een kind waarlangs hij liep op weg naar de boekenkast**. Dan **gaat hij zitten** en **bladert wat door het boek**. Op een blz. **ziet hij iets wat zijn aandacht heeft**. Hij **kijkt een poosje naar de plaatjes** en **leest de tekst erbij**. Hij **stoot zijn buurman aan** om iets te laten zien, maar deze **reageert niet**. Hij **zoekt contact met een andere buurman**. Deze **reageert wel**. De juf **maant hem tot zelf lezen** en **niet praten**. Dan **wil hij hardop zeggen wat hij heeft gezien (enthousiasme)**. De juf **komt bij hem** en **samen bespreken ze wat hij heeft gezien en gelezen**.

Kind 8

Pakt een boek uit de kast. Gaat zitten. Zet het boek open recht op haar tafel. Ze **praat tegen haar buurvrouw**. Haar buurvrouw gaat lezen. Ze **legt het boek neer** en **bladert door het boek**. Terwijl ze **een pagina bekijkt** heeft ze **de volgende blz. al in haar hand** om door te bladeren. Ze **bekijkt de plaatjes**. Slaat de blz. om. Zet het boek recht op de tafel. **Klapt het dan dicht**. **Loopt naar de kast** en **pakt vlot een nieuw boek**. Komt terug en slaat het open. **Bladert een beetje**. Na twee blz. **bekijkt ze de blz. goed**. Dan **slaat ze de blz. om** en **slaat het boek weer dicht**. Ze **loopt naar de boekenkast**. Ze **bekijkt de kaften**. Dan **pat ze een boek** en **loopt terug naar haar tafel**. Daar **zet ze het boek weer recht op haar tafel**. Ze **zakt wat onderuit** en **bekijkt wat plaatjes**. Dan **kijkt ze wat om zich heen**. **Legt het boek plat**. **Bekijkt weer een blz.** hier **blijft haar aandacht op gericht**. Ze **richt zich met haar ogen meer op het tekstgedeelte** en **blijft kijken**. Dan **gaat ze naar de volgende blz.** Ze **bekijkt een plaatje** en **slaat de blz. om**. Dan **kiest ze een nieuwe blz.** en **slaat hem snel om**, en **weer de volgende**, en **weer de volgend**. Dan **slaat ze alle blz. terug** en **komt op het blad waar ze wat langer de aandacht voor had**. Dan **slaat ze de blz. weer om** en **kijkt op de volgende blz.** dan **slaat ze de blz. weer terug**. Hier **blijft ze kijken**. Dan **kijkt ze naar haar buurvrouw** en **richt zich weer op haar boek**. Dan **vraagt ze of ze naar de wc mag**. Dit mag niet. Ze **komt terug** en **gaat zitten**. Kijkt om zich heen en **bladert dan door haar boek**. Dan **bladert ze weer terug**. Ze **bekijkt de blz.** Ze **blijft dan bladeren**. Ze is **aan het einde van haar boek**, maar **slaat dan een voor een alle blz. weer terug**.

Kind 9

Pakt een boek uit haar lade. Zet het boek, net als haar buurvrouw recht op haar tafel. *Kijkt wat rond. Opent het boek en zoekt een pagina. Dan begint ze te lezen.* Ze legt het boek plat op haar tafel. Ze wijst bij met haar vinger. Ze laat zich niet afleiden door wat er om haar heen gebeurt. Dan zet ze het boek weer recht op haar tafel maar *blijft lezen. Ze kijkt een keer vluchtig op en dan zet ze het lezen voort. Na een tijdje legt ze het boek weer plat en blijft lezen.* Ze reageert niet als er kinderen om haar heen lopen of opstaan. *Ze leest de hele vrijlezen-les.* Als ze stoppen vertelt ze me vol enthousiasme waarover het boek gaat en waarom ze dit zo leuk vindt.

Kind 10

Hangt over de tafel. Kijkt om zich heen. De meeste ki hebben een boek. Hij loopt nu naar het boekenrek. *Kijkt zorgvuldig naar alle boeken, pakt ze bekijkt ze en zet ze terug.* Er komt een ki met een boek. *Ze praten met elkaar over het boek.* Hij neemt het boek over en loopt naar zijn tafel. Gaat zitten in rechte houding. Houdt het boek rechtop op zijn tafel. Maakt het boek open. *Bladert in het boek. Kijkt naar de plaatjes. Gaat terug naar het begin van het boek. Richt zich op de pagina. Blijft enige tijd gericht op die pagina. Leest de linker pagina van het boek. Wijst soms met zijn vinger naar de regel. Kijkt dan naar de rechterpagina waar een plaatje staat, leest de tekst bij het plaatje. Bladert dan door. Gaat een tekst lezen bij een plaatje. Blijft lezen. Bladert dan door naar het einde van het boek. Bladert terug naar voren. Hij opent een blz. Kijkt naar het plaatje en gaat dan naar de tekst. Je hoort hem niet lezen maar je ziet zijn mond bewegen tijdens het lezen. Hij gaat wat dichterbij met zijn hoofd bij het boek om te lezen. Slaat de blz. om en kijkt vluchtig naar het plaatje. Begint dan te lezen. Blijft bij de tekst.* Er is geen aandacht voor zijn bewegende omgeving.

Bijlage 7

Open observatie tijdens het
vrij-lees-kwartier in de klas.
Nameting.

Het gedrag van de kinderen tijdens het vrij leeskwartier is gefilmd, waarna het objectief is uitgeschreven. Het gedrag dat beoordeeld kan worden in de categorieën: Boek lezen, Met het boek bezig zijn en Andere activiteiten dan met het boek bezig zijn of lezen, wordt per gedraging of handeling in de kleur paars weergegeven. De zwarte punt geeft het einde van deze handeling of het gedrag aan. De oranje gemarkeerde tekst wil zeggen dat dit gedrag of handeling niet te beoordelen is. De overige tekst wordt niet meegenomen in de beoordeling.

Observatie 2 vrijlezen in groep 4, eind april 2013.

Kind 1

Hij heeft meteen zijn boek op tafel en open. Begint bij eerste blz. Kijkt naar de plaatjes op de blz. Gaat dan lezen. Als de blz klaar is slaat hij de blz om. Kijkt weer naar de blz. Begint dan te lezen (ong 1 min). Bladert dan naar vlg blz. Kijkt op en kijkt dan op de blz. Leest eerste stukje van de pagina; je ziet zijn lippen bewegen als hij leest. Slaat de blz om. Kijkt over twee pagina's. Kijkt naar achteren, bekijkt dan weer de pagina's. Leest een klein stukje bij een afbeelding. Slaat de pag om. Leest bovenaan en wijst met zijn vinger bij waar hij leest. Blijft een poos lezen (ong 2 min). Gaat naar de vlg blz. Bekijkt deze. Bladert naar volgende blz. Bekijkt hem. Slaat de blz weer om. Bekijkt deze blz ook. Wijst naar een plaatje, leest bij het plaatje. Draait zich om kijkt naar achteren, kijkt rond. Gaat weer verder met lezen. Slaat dan de blz weer om. Leest onderaan de blz bij een plaatje. Blijft lezen. Slaat de blz om. Kijkt naar de blz. Kijkt naar de plaatjes. Begint bovenaan te lezen. Blijft lezen, (bladert ondertussen naar de vlg blz en leest daar meteen weer verder) (ong 5 min). Kijkt terug naar de plaatjes van de vorige pagina. Slaat de blz weer verder. Zet zijn lezen voort. Trekt ondertussen aan zijn haar maar blijft lezen. Zet zijn bril dan goed en blijft op de blz lezen.

Kind 2

Staat bij boekenrek. Pakt boek, bladert erin. Pakt een ander boek, bladert en bekijkt de achterkant. Leest achterkant. Zet boek terug. Pakt ander boek, bladert, kijkt naar de voorkant. Neemt het boek mee. Gaat zitten. Slaat het boek open, bladert naar de eerste pagina. Begint bovenaan te lezen. Slaat flapje open, leest het flapje. Slaat flapje dicht en wil blz omslaan. Ziet op de blz ernaast toch iets dat zijn aandacht trekt. Slaat blz terug. Begint te lezen (2 min). Slaat blz om. Bekijkt blz links en rechts. Zijn oog valt iets dat op de rechter blz staat, leest dat. Kijkt naar linker blz, slaat daar flapje open. Leest het flapje. Bladert terug naar vorige blz. Kijkt daar nog eens. Leest dan nog iets, slaat dan terug en bladert verder naar vlg blz. Draait zich om en kijkt naar ki op de computer. Houdt zijn boek schuin op de tafel. Kijkt op de linker pagina met zijn hoofd dicht bij het blad. Hij leest (je ziet zijn lippen bewegen). Blijft op die blz lezen. Legt zijn boek weer plat en kijkt naar rechter pagina, begint te lezen. Kijkt rond. Maakt dan flapje open en kijkt snel in flapje. Draait blz om en bekijkt de plaatjes op de volgende twee pagina's. Kijkt hier uitvoerig naar. Rechtsboven begint hij te lezen. De blz is klaar. Gaat met zijn armen over elkaar op het boek hangen en legt zijn kin erop. Maakt grote flap open. Hij leest nu de grote flap van het boek. Hij blijft lezen (ongeveer 3 minuten). Slaat de flap dicht. Bladert naar de vlg pagina. Kijkt ondertussen rond. Kijkt weer in zijn boek. Gaat met zijn armen over elkaar en kin op zijn handen lezen in het boek. Dit duurt enkele minuten (2,5).

Kind 3

Heeft een boek gepakt. Zit aan tafel met boek schuin op zijn buik tegen de tafel. Hij kijkt wat rond. Kijkt dan in het boek. Kijkt rond. Wrijft met zijn handpalm in zijn ogen. Rust dan met zijn hoofd in zijn handpalmen en leest dan de pagina. Blijft met zijn aandacht in het boek. Er staan nauwelijks plaatjes in het boek. Blijft lezen op rechter pagina. Slaat blz om en gaat meteen verder met lezen. Hoofd steunt op armen. Leest verder. Kijkt vluchtig naar overbuurman en dan weer in zijn boek. Blijft lezen (4.5 min). Leest de vlg blz (duur 1,5 min). Kijkt naar zijn buurvrouw, kijkt door de klas. Gaat dan weer lezen, duurt zeker een minuut. Gaat naar vlg blz. Bladert dan weer naar de vlg blz en gaat meteen weer lezen (leest nu 3 min). Kijkt op naar overbuurvrouw of over buurman. Kijkt dan in zijn boek. Kijkt weer op en dan weer in het boek. Leest ong 1 minuut. Rust met zijn hoofd op zijn handen en gaat naar vlg blz. Bekijkt plaatje op de nieuwe blz. Gaat met zijn hoofd dicht bij het plaatje. Zegt iets tegen zijn overbuurman, kijkt rond. Weer terug naar het plaatje in het boek. Met zijn hoofd dicht bij het plaatje. Leest tekst bij het plaatje en hangt boven het boek. Gaat met zijn hoofd op de handpalmen hangen boven het boek en blijft lezen (lippen bewegen). Gaat dan weer wat rechter zitten. Kijkt rond. Dan weer in zijn boek. Blijft lezen (1 min). Kijkt dan naar zijn overbuurman, weer terug in zijn boek. Draait blz om en kijkt naar de bladzijden (links / rechts).

Kind 4

Pakt een boek uit zijn lade. Laat het dicht op zijn tafel liggen. Gaat met knieën op de stoel zitten en over de tafel hangen, kijkt rond. De juf roept dat hij 'goed' moet gaan zitten. Dit doet hij. Slaat zijn boek open. Zakt wat onderuit. Kijkt naar de pagina die hij opengelagen heeft. Bladert in zijn boek. Bekijkt vluchtig de pagina's. Stopt bij een blz. kijkt naar een plaatje. Leest daarbij de tekst. Kijkt dan naar de pagina ernaast maar bladert dan door. Bladert door het boek en stopt bij pagina waar hij de plaatjes bekijkt. Bladert dan verder. Slaat dan zijn boek dicht. Staat op en loopt naar de kast. Zet boek weg. Pakt een 'willekeurig' boek. Gaat zitten. Slaat boek open op eerste blz en begint te lezen. Hij blijft met zijn aandacht bij het boek en laat zich niet afleiden door wat er om hem heen gebeurt. Leest de eerste twee pagina's zonder op te kijken. Frunnikt aan zijn oor tijdens het lezen. Gaat naar de vlg blz. Leest deze meteen (leest nu 4 minuten ongeveer). Kijkt op, draait zich om. Rekt zich uit. Gaat dan verder met lezen, leest drie pagina's. Kijkt op door opmerking lkr en dan stopt het vrij lezen (duurt 4.5 min).

Kind 5

Heeft boek schuin op haar buik staan, leunt naar achter. Leest in het boek. Legt haar boek plat en blijft lezen. Gaat dicht boven het boek hangen en blijft lezen (leest nu 4,5 minuut), ondanks dat ze van houding veranderd. Slaat naar de vlg blz. Kijkt over de twee pagina's. Gaat naar linker pagina. Beantwoord een vraag van de buurman. Gaat dan goed zitten om te gaan lezen. Wijst soms bij met haar vinger. Blijft lezen (3 min). Gaat recht zitten, kijkt naar de ki op de computer. Praat tegen de buurman. Doet haar haren achter haar oren. Gaat dan weer lezen. Gaat rechtop zitten en wrijft aan haar neus, kijkt op. Dan weer lezen (3 min). Kijkt op en dan diep voorover over haar boek blijft ze lezen (3,5 min)

Kind 6

Heeft boek op de tafel. Dicht. Kijkt rond, maakt boek open. Kijkt op de linker pagina en dan meteen op rechterpagina. Bekijkt de plaatjes. Slaat de blz om. Bekijkt opnieuw de plaatjes. Blijft met aandacht op de plaatjes. Bladert dan door het boek en weer terug. Maakt een flapje open. Is druk met het open en dicht doen van het flapje en kijkt op de achterkant van de blz. Zegt dan iets tegen zijn buurvrouw over het flapje. Maakt het dan dicht. Bladert dan door het boek, van voor naar achter en terug. Stopt dan bij een blz. maakt daar flapje open en leest dan het flapje. Recht zich op, kijkt naar achter en weer terug bij de tekst van het flapje. Dit leest hij. Maakt flapje dicht, kijkt naar de andere pagina, leest die blz (>1 min). Kijkt om zich heen, kijkt naar de ki van de computer, kijkt nog eens rond wat de anderen doen. Aandacht is weer op het boek. Hij bladert en richt zich dan op de pagina. Doet zijn armen over elkaar en leest de rechter pagina. Kijkt weer op en terug in het boek. Slaat meteen de blz om. Begint bovenaan te lezen. Kijkt na ongeveer 40 sec naar mij en weer in het boek. Bladert weer door het boek. Bladert terug. Slaat een uitklappagina open en kijkt ernaar. Kijkt naar zijn overbuurman. Zegt iets tegen hem. Kijkt terug in het boek, bladert . Richt zich op een pagina en begint te lezen (1,5 minuut). Kijkt om slaat boek dicht. Kijkt op de achterkant van het boek. Gaat achterstevoren op de stoel zitten en blijft rondkijken.

Kind 7

Kiest een plaatjesboek. Begint vooraan in het boek te kijken. Bekijkt de eerst pagina, dan de volgende blz. Houdt zijn boek schuin op de tafel. Kijkt rond naar de ki. Kijkt in het boek. Bladert naar vlg blz. Praat tegen zijn buurman, gaat dan verder in zijn boek. Bladert en bekijken snel alle blz. Tikt zijn buurman aan, laat een pagina zien. Kijkt verder in zijn boek. Bladert om en bekijkt blz vluchtig. Klapt boek dicht. Wisselt van boek met zijn buurman. Dit is een leesboek. Bekijkt voorkant van het boek. Begint dan op eerste pagina. Leest met bewegende lippen. Leest de hele pagina zonder van het boek af te wenden (2 min). Gaat dan meteen door naar vlg blz zonder op te kijken. Leest blz aan een stuk (1.40 min). Praat even tegen buurman en lacht. Gaat dan naar derde blz. Zet zijn boek schuin op zijn buik, leest derde blz. Houdt zijn aandacht bij de blz. Stopt met lezen, kijkt rond. Slaat blz om en kijkt ernaar. Slaat dan de blz terug. Leest de vierde blz. Gaat rechter zitten. Bekijkt de blz nog eens en slaat dan de blz om. Legt boek plat op de tafel. Gaat erboven hangen. Begint te lezen (ruim 3 min). Stopt dan met lezen. Gaat schuin zitten en vervolgt het lezen (1.20 min). Kijkt dan rond en naar de klok. Vervolgt het lezen tot aan het einde van de vrij-leesles (ong 2 min).

Kind 8

Heeft als een van de eerst een boek op tafel liggen. Verdiept zich in het boek. Reageert niet op alle omgevingsgeluiden en bewegingen. Reageert ook niet op haar buurvrouw die haar boek een beetje optilt om naar de kaft van haar boek te kijken. Leest verder. (2.5 min). Praat met buurvrouw over elkaars boek en laten elkaar plaatjes zien van ieders boek. Gaat weer lezen. Blijft lezen, gaat naar vlg pag, kijkt naar de pagina's en zet lezen voort (4 min). Stopt dan en kijkt op, maar meteen weer in het boek. Leest dan een klein stukje onder aan de linker pagina. Kijkt dan naar de rechter pagina, slaat hem om, kijkt op vlg pagina naar plaatjes. Begint linksboven te lezen (2,3 min). Recht zich op, kijkt rond. Gaat op achterste poten van haar stoel zitten en kijkt wat voor zich uit. Haar buurvrouw tikt haar aan. Ze praat even met haar over het boek van haar buurvrouw (0.3 min). Gaat recht zitten en

leest in haar eigen boek, zoekt waar ze is gebleven en zet het lezen voort (2,2 min). Stopt dan. Kijkt op de volgende pagina's naar de plaatjes. Gaat dan terug naar haar tekst en leest verder, gaat automatisch naar vlg blz (2.5 min). Bladert dan weer een paar blz verder en kijkt ernaar. Bladert dan weer terug naar de pag. waar ze is gebleven. Kijkt dan voor zich uit en kort achter zich. Gaat dan weer in haar boek. Bladert naar pagina waar uitklapbladen zitten aan beide zijden. Bekijkt de twee pagina's vol met plaatjes. Kijkt er langdurig naar. Slaat dan de pag. dicht en bekijkt de dichtgeslagen pag. Slaat blz. om en leest bovenaan de nieuwe pagina. Ze blijft hier lezen (3.10 min).

Bijlage 8

Score bij open observaties tijdens
vrij-lees-kwartier in de klas.
Nulmeting en nameting.

Scorelijst bij observatie vrij-lees-kwartier

De eerste observatie: nulmeting, is in de kleur oranje gescoord.

De tweede observatie: nameting, is in de kleur groen gescoord

Scorelijst bij observatie vrij leesgedrag

Kind 1.

Boek lezen

Stukje tekst lezen bij afbeelding

Lezen korter dan 1 minuut

x

Lezen tussen 1 en 5 minuten *

x x x x

Lezen tussen 5 en 10 minuten*

x x

Lezen langer dan 10 minuten*

Lezen gedurende de leestijd *

* Een korte onderbreking is toegestaan, door bijvb. opkijken, of wanneer er iets gezegd wordt.

Met het boek bezig zijn

Mogelijk vanuit interesse

Achterkant lezen

Lezen van auteur en illustrator

Kiest een boek

x x x

Pagina bekijken

x x

x x x x x x x

Bewust bladeren en kijken naar de pagina's

x x x x

Bladeren in boek om specifieke pagina te zoeken

Voorkant of achterkant kft lezen

Voorkant van boek bekijken

x x

Praten over het boek met anderen

Anders; bijvb. verplichting

Pakt een boek

x x x

Vluchtig bekijken van pagina

x x

Staren naar boek of bladzijde

Door boek bladeren, vluchtig kijken naar pagina's / plaatjes

x x

Ander boek kiezen zonder vorige boek gelezen te hebben

x

Boek tussentijds dichtslaan en daarna weer openen

Met andere zaken bezig zijn dan het boek of lezen

Rondkijken langer dan 10 sec

x x x

Staren

Aan andere materialen zitten / friemelen aan het boek zonder te lezen x

Praten met anderen

Lopen zonder reden

x

Opkijken en blijven rondkijken

x x

Blijven hangen op andere plek dan eigen plaats

Scorelijst bij observatie vrij leesgedrag

Kind 2.

Boek lezen

Stukje tekst lezen bij afbeelding		x x
Lezen korter dan 1 minuut	x	x
Lezen tussen 1 en 5 minuten *	x	x x
Lezen tussen 5 en 10 minuten*		x
Lezen langer dan 10 minuten*		
Lezen gedurende de leestijd *		

* Een korte onderbreking is toegestaan, door bijvb. opkijken, of wanneer er iets gezegd wordt.

Met het boek bezig zijn

Mogelijk vanuit interesse

Achterkant lezen		x
Lezen van auteur en illustrator		
Kiest een boek	x	x
Pagina bekijken	x x x x x	x
Bewust bladeren en kijken naar de pagina's	x x x	x
Bladeren in boek om specifieke pagina te zoeken		
Voorkant of achterkant kapt lezen		
Voorkant van boek bekijken	x	
Praten over het boek met anderen		

Anders; bijvb. verplichting

Pakt een boek	x	
Vluchtig bekijken van pagina	x	
Staren naar boek of bladzijde		
Door boek bladeren, vluchtig kijken naar pagina's / plaatjes	x x	
Ander boek kiezen zonder vorige boek gelezen te hebben	x x	
Boek tussentijds dichtslaan en daarna weer openen	x	

Met andere zaken bezig zijn dan het boek of lezen

Rondkijken langer dan 10 sec

x x x x x

Staren

Aan andere materialen zitten / friemelen aan het boek zonder te lezen x

Praten met anderen

Lopen zonder reden

Opkijken en blijven rondkijken

Blijven hangen op andere plek dan eigen plaats

Scorelijst bij observatie vrij leesgedrag

Kind 3.

Boek lezen

Stukje tekst lezen bij afbeelding

x

Lezen korter dan 1 minuut

x

Lezen tussen 1 en 5 minuten *

x x x x x

Lezen tussen 5 en 10 minuten *

Lezen langer dan 10 minuten *

Lezen gedurende de leestijd *

* Een korte onderbreking is toegestaan, door bijvb. opkijken, of wanneer er iets gezegd wordt.

Met het boek bezig zijn

Mogelijk vanuit interesse

Achterkant lezen

Lezen van auteur en illustrator

Kiest een boek

Pagina bekijken

x x x

Bewust bladeren en kijken naar de pagina's

x

Bladeren in boek om specifieke pagina te zoeken

x

Voorkant of achterkant kapt lezen

Voorkant van boek bekijken

x x

Praten over het boek met anderen

Anders; bijvb. verplichting

Pakt een boek

Vluchtig bekijken van pagina

x x

Staren naar boek of bladzijde

x x x x

Door boek bladeren, vluchtig kijken naar pagina's / plaatjes

x

Ander boek kiezen zonder vorige boek gelezen te hebben

Boek tussentijds dichtslaan en daarna weer openen

Met andere zaken bezig zijn dan het boek of lezen

Rondkijken langer dan 10 sec	x x x x x x x x x	x x x x
Staren	x x x	
Aan andere materialen zitten / friemelen aan het boek zonder te lezen	x x	
Praten met anderen		x
Lopen zonder reden		
Opkijken en blijven rondkijken		
Blijven hangen op andere plek dan eigen plaats		

Scorelijst bij observatie vrij leesgedrag

Kind 4.

Boek lezen

Stukje tekst lezen bij afbeelding	x
Lezen korter dan 1 minuut	
Lezen tussen 1 en 5 minuten *	x x
Lezen tussen 5 en 10 minuten*	
Lezen langer dan 10 minuten*	
Lezen gedurende de leestijd *	

* Een korte onderbreking is toegestaan, door bijvb. opkijken, of wanneer er iets gezegd wordt.

Met het boek bezig zijn

Mogelijk vanuit interesse

Achterkant lezen		
Lezen van auteur en illustrator		
Kiest een boek		
Pagina bekijken	x x	x
Bewust bladeren en kijken naar de pagina's		x
Bladeren in boek om specifieke pagina te zoeken		
Voorkant of achterkant kft lezen		
Voorkant van boek bekijken		
Praten over het boek met anderen		

Anders; bijvb. verplichting

Pakt een boek	x x	
Vluchtig bekijken van pagina	x x	x
Staren naar boek of bladzijde		
Door boek bladeren, vluchtig kijken naar pagina's / plaatjes	x x x x x x x	
Ander boek kiezen zonder vorige boek gelezen te hebben	x x	x
Boek tussentijds dichtslaan en daarna weer openen		

Met andere zaken bezig zijn dan het boek of lezen

Rondkijken langer dan 10 sec	x x x x x	x
Staren	x	
Aan andere materialen zitten / friemelen aan het boek zonder te lezen		
Praten met anderen	x x	
Lopen zonder reden		
Opkijken en blijven rondkijken		
Blijven hangen op andere plek dan eigen plaats	x	

Scorelijst bij observatie vrij leesgedrag

Kind 5.

Boek lezen

Stukje tekst lezen bij afbeelding

Lezen korter dan 1 minuut

Lezen tussen 1 en 5 minuten *

x x x x

Lezen tussen 5 en 10 minuten *

Lezen langer dan 10 minuten *

Lezen gedurende de leestijd *

* Een korte onderbreking is toegestaan, door bijvb. opkijken, of wanneer er iets gezegd wordt.

Met het boek bezig zijn

Mogelijk vanuit interesse

Achterkant lezen

Lezen van auteur en illustrator

Kiest een boek

Pagina bekijken

x x x x x x x x x x x x

x

Bewust bladeren en kijken naar de pagina's

Bladeren in boek om specifieke pagina te zoeken

Voorkant of achterkant kft lezen

Voorkant van boek bekijken

Praten over het boek met anderen

Anders; nl. verplichting

Pakt een boek

Vluchtig bekijken van pagina

x

Staren naar boek of bladzijde

Door boek bladeren, vluchtig kijken naar pagina's / plaatjes

Ander boek kiezen zonder vorige boek gelezen te hebben

Boek tussentijds dichtslaan en daarna weer openen

Met andere zaken bezig zijn dan het boek of lezen

Rondkijken langer dan 10 sec

X X X

Staren

Aan andere materialen zitten / friemelen aan het boek zonder te lezen X X

Praten met anderen

X X X X

X X

Lopen zonder reden

Opkijken en blijven rondkijken

Blijven hangen op andere plek dan eigen plaats

Scorelijst bij observatie vrij leesgedrag

Kind 6.

Boek lezen

Stukje tekst lezen bij afbeelding	X X	X X
Lezen korter dan 1 minuut	X	X X
Lezen tussen 1 en 5 minuten *		X
Lezen tussen 5 en 10 minuten*		
Lezen langer dan 10 minuten*		
Lezen gedurende de leestijd *		

* Een korte onderbreking is toegestaan, door bijvb. opkijken, of wanneer er iets gezegd wordt.

Met het boek bezig zijn

Mogelijk vanuit interesse

Achterkant lezen		
Lezen van auteur en illustrator		
Kiest een boek		
Pagina bekijken	X X X	X X
Bewust bladeren en kijken naar de pagina's	X	X X X X
Bladeren in boek om specifieke pagina te zoeken		
Voorkant of achterkant kft lezen	X	
Voorkant van boek bekijken		
Praten over het boek met anderen		

Anders; bijvb. verplichting

Pakt een boek		
Vluchtig bekijken van pagina	X X	
Staren naar boek of bladzijde		
Door boek bladeren, vluchtig kijken naar pagina's / plaatjes	X X	
Ander boek kiezen zonder vorige boek gelezen te hebben		
Boek tussentijds dichtslaan (en daarna weer openen)		X

Met andere zaken bezig zijn dan het boek of lezen

Rondkijken langer dan 10 sec	X X X X X X X	X X X
Staren		
Aan andere materialen zitten / friemelen aan het boek zonder te lezen	X X	X
Praten met anderen	X X X X X X X	X X
Lopen zonder reden		
Opkijken en blijven rondkijken		
Blijven hangen op andere plek dan eigen plaats		

Scorelijst bij observatie vrij leesgedrag

Kind 7.

Boek lezen

Stukje tekst lezen bij afbeelding	x	
Lezen korter dan 1 minuut	x x x	
Lezen tussen 1 en 5 minuten *		x x x x
Lezen tussen 5 en 10 minuten*		x
Lezen langer dan 10 minuten*		
Lezen gedurende de leestijd *		

* Een korte onderbreking is toegestaan, door bijvb. opkijken, of wanneer er iets gezegd wordt.

Met het boek bezig zijn

Mogelijk vanuit interesse

Achterkant lezen		
Lezen van auteur en illustrator		
Kiest een boek		
Pagina bekijken	x x x	x x x
Bewust bladeren en kijken naar de pagina's	x x x x x	
Bladeren in boek om specifieke pagina te zoeken		
Voorkant of achterkant kft lezen		
Voorkant van boek bekijken		
Praten over het boek met anderen	x	x

Anders; bijvb. verplichting

Pakt een boek	x	
Vluchtig bekijken van pagina		x x
Staren naar boek of bladzijde		
Door boek bladeren, vluchtig kijken naar pagina's / plaatjes		
Ander boek kiezen zonder vorige boek gelezen te hebben	x	x
Boek tussentijds dichtslaan (en daarna weer openen)		

Met andere zaken bezig zijn dan het boek of lezen

Rondkijken langer dan 10 sec

x

x x

Staren

Aan andere materialen zitten / friemelen aan het boek zonder te lezen

Praten met anderen

x

Lopen zonder reden

Opkijken en blijven rondkijken

Blijven hangen op andere plek dan eigen plaats

Scorelijst bij observatie vrij leesgedrag

Kind 8.

Boek lezen

Stukje tekst lezen bij afbeelding

Lezen korter dan 1 minuut

x

Lezen tussen 1 en 5 minuten *

x x x x x

Lezen tussen 5 en 10 minuten*

Lezen langer dan 10 minuten*

Lezen gedurende de leestijd *

* Een korte onderbreking is toegestaan, door bijvb. opkijken, of wanneer er iets gezegd wordt.

Met het boek bezig zijn

Mogelijk vanuit interesse

Achterkant lezen

Lezen van auteur en illustrator

Kiest een boek

x

Pagina bekijken

x x x x x

x x x

Bewust bladeren en kijken naar de pagina's

x x x x x

x x

Bladeren in boek om specifieke pagina te zoeken

x

x

Voorkant of achterkant kapt lezen

Voorkant van boek bekijken

Praten over het boek met anderen

x x

Anders; bijvb. verplichting

Pakt een boek

Vluchtig bekijken van pagina

Staren naar boek of bladzijde

Door boek bladeren, vluchtig kijken naar pagina's / plaatjes x

Ander boek kiezen zonder vorige boek gelezen te hebben x x

Boek tussentijds dichtslaan en daarna weer openen

Met andere zaken bezig zijn dan het boek of lezen

Rondkijken langer dan 10 sec

x x

Staren

Aan andere materialen zitten / friemelen aan het boek zonder te lezen

Praten met anderen

Lopen zonder reden

Opkijken en blijven rondkijken

Blijven hangen op andere plek dan eigen plaats

Scorelijst bij observatie vrij leesgedrag

Kind 9.

Boek lezen

Stukje tekst lezen bij afbeelding

Lezen korter dan 1 minuut

Lezen tussen 1 en 5 minuten *

Lezen tussen 5 en 10 minuten*

Lezen langer dan 10 minuten*

Lezen gedurende de leestijd * x

* Een korte onderbreking is toegestaan, door bijvb. opkijken, of wanneer er iets gezegd wordt.

Met het boek bezig zijn

Mogelijk vanuit interesse

Achterkant lezen

Lezen van auteur en illustrator

Kiest een boek

Pagina bekijken

Bewust bladeren en kijken naar de pagina's

Bladeren in boek om specifieke pagina te zoeken x

Voorkant of achterkant kft lezen

Voorkant van boek bekijken

Praten over het boek met anderen

Anders; bijvb. verplichting

Pakt een boek

Vluchtig bekijken van pagina

Staren naar boek of bladzijde

Door boek bladeren, vluchtig kijken naar pagina's / plaatjes

Ander boek kiezen zonder vorige boek gelezen te hebben

Boek tussentijds dichtslaan en daarna weer openen

Met andere zaken bezig zijn dan het boek of lezen

Rondkijken langer dan 10 sec

x

Staren

Aan andere materialen zitten / friemelen aan het boek zonder te lezen

Praten met anderen

Lopen zonder reden

Opkijken en blijven rondkijken

Blijven hangen op andere plek dan eigen plaats

Scorelijst bij observatie vrij leesgedrag

Kind 10.

Boek lezen

Stukje tekst lezen bij afbeelding x x x x

Lezen korter dan 1 minuut

Lezen tussen 1 en 5 minuten * x x x

Lezen tussen 5 en 10 minuten* x

Lezen langer dan 10 minuten*

Lezen gedurende de leestijd *

* Een korte onderbreking is toegestaan, door bijvb. opkijken, of wanneer er iets gezegd wordt.

Met het boek bezig zijn

Mogelijk vanuit interesse

Achterkant lezen

Lezen van auteur en illustrator

Kiest een boek x

Pagina bekijken x

Bewust bladeren en kijken naar de pagina's x x

Bladeren in boek om specifieke pagina te zoeken x

Voorkant of achterkant kft lezen

Voorkant van boek bekijken

Praten over het boek met anderen x

Anders; bijvb. verplichting

Pakt een boek

Vluchtig bekijken van pagina

Staren naar boek of bladzijde

Door boek bladeren, vluchtig kijken naar pagina's / plaatjes

Ander boek kiezen zonder vorige boek gelezen te hebben

Boek tussentijds dichtslaan en daarna weer openen

Met andere zaken bezig zijn dan het boek of lezen

Rondkijken langer dan 10 sec

x

Staren

Aan andere materialen zitten / friemelen aan het boek zonder te lezen

Praten met anderen

Lopen zonder reden

Opkijken en blijven rondkijken

Blijven hangen op andere plek dan eigen plaats

Bijlage 9

Reading Attitude Scale
Teale & Lewis (1980)

Volgende stellingen gaan allemaal over lezen.

		helemaal mee eens	mee eens	niet mee eens	helemaal niet mee eens
1	Hoe meer ik lees, hoe meer ik leer over mijzelf.				
2	Er zijn veel dingen die ik liever zou doen dan lezen.				
3	Wie niet goed kan lezen, zal problemen hebben om alledaagse dingen te doen in het leven.				
4	Lezen is een interessante manier om je tijd door te brengen.				
5	Lezen brengt je niet ver in het leven.				
6	Lezen helpt me niet om een eigen mening te vormen.				
7	Goed kunnen lezen helpt bij je huiswerk.				
8	Ik geniet ervan om te lezen.				
9	De meeste boeken zijn te lang en saai.				
10	Succesvolle mensen lezen.				
11	Lezen helpt me niet om mensen beter te begrijpen.				
12	In onze moderne wereld is lezen niet belangrijk.				
13	Lezen helpt je om je karakter te vormen.				
14	Lezen is een goede manier om je vrije tijd door te brengen.				
15	Mensen die lezen zijn gewoonlijk interessante mensen.				
16	Er zal een tijd komen dat mensen niet meer moeten kunnen lezen.				
17	Lezen spreekt me niet aan.				
18	Kunnen lezen is het allerbelangrijkste om het goed te doen op school.				
19	Lezen helpt me niet beslissen over wat ik denk over dingen.				
20	Mensen die lezen, kunnen andere mensen beter beoordelen.				
21	Lezen is fijn.				
22	Kunnen lezen helpt je later om een betere job te krijgen.				
23	Lezen gaat me snel vervelen.				

		helemaal mee eens	mee eens	niet mee eens	helemaal niet mee eens
24	Mensen die lezen, hebben een beter zicht op wat belangrijk is in het leven.	 			
25	Lezen helpt me niet om mezelf beter te begrijpen.	 			
26	Je kan het net zo ver brengen in het leven zonder lezen.	 			
27	Ik hou meer van lezen dan van heel wat andere dingen.	 			
28	Lezen helpt me bij mijn oordeel over wat ik geloof.	 			
29	Wie veel leest, is bij de besten op school.	 			
30	Lezen is meestal vervelend.	 			
31	Lezen helpt me veel bij het begrijpen van wat mensen over dingen denken.	 			
32	Goed kunnen lezen helpt mensen niet vooruit in het leven.	 			
33	Ik hou er gewoonlijk niet van om over iets te lezen.	 			

Reading Attitude Scale van Teale & Lewis (1980)

